

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA POLITOLOGIE A EVROPSKÝCH STUDIÍ

Krajně pravicové strany v západní Evropě ve 21. století
Politika a ideologie krajně pravicových stran západní Evropy
Bakalářská práce

Marek Ohanka

Vedoucí práce: Mgr. Radomír Sztwiertnia

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 9. 12. 2015

.....

Podpis

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval Mgr. Radomíru Sztwiertniovi za cenné rady a odborné připomínky při vedení mé práce.

Obsah

Úvod	5
1. Teoretické vymezení práce.....	8
1.1. Současný koncept krajní pravice	8
1.2. Výzkumné otázky a operacionalizace výzkumu	17
1.3. Kritéria pro výběr výzkumných dat.....	18
2. Vlams Belang (Vlámský zájem).....	20
3. Dansk Folkeparti (Dánská lidová strana)	22
4. Front National (Národní fronta)	24
5. Partij vor de Vrijheid (PVV, Strana pro Svobodu).....	26
6. Obsahová analýza volebních programů stran.....	28
6.1. Obsahová analýza volebních programů strany Vlámský zájem	28
6.2. Obsahová analýza volebních programů strany Dánská lidová strana	31
6.3. Obsahová analýza volebních programů strany Národní fronta	33
6.4. Obsahová analýza volebních programů strany Strana pro svobodu.....	35
7. Vymezení společného programového rámce pro krajně pravicové strany v západní Evropě	37
Závěr	46
Literatura a prameny	48
Přílohy	51
Příloha číslo 1: Výpis kódovaných kategorií v databázi Party Manifesto.....	51
Abstrakt	53
Abstract	54

Úvod

Pojem krajní pravice je ve spojení se současnou politikou v zemích západní Evropy skloňován čím dál častěji, ať už na půdě odborné nebo neodborné diskuze. Současná doba se dá považovat z pohledu míry vlivu krajně pravicových stran v Evropě za nejextrémnější od dob druhé světové války. Ve více evropských zemích získávají krajně pravicové strany čím dál častěji politické zastoupení a podílí se tak na výkonu legislativy, a to jak na úrovni místní politiky, tak na úrovni politiky celostátní. Výzkumy se často zabývají tím, co je příčinou toho, že poté, co byly krajně pravicové strany téměř půl století považovány za nedemokratické subjekty, jejich popularita v posledních letech rapidně roste. Obecné definice těchto příčin brání fakt, že posilování těchto stran je zaznamenáváno v zemích, které jsou, z hospodářského, sociálního či etnického hlediska, různorodé. Často se objevuje odůvodnění odkazující na negativní přístup Evropanů k rostoucí migraci a globalizaci v kombinaci s ekonomickými dopady finanční krize.

Teorie krajní pravice a krajně pravicové stranické ideologie byla často zkoumaným tématem především mezi autory z oblasti západní Evropy. Přes rozsah dosavadního výzkumu nelze v podstatě určit jednoznačnou definici, která by obecně vyjadřovala koncept krajní pravice, či krajně pravicové ideologie. Často se vedou debaty, zda vůbec lze považovat krajní pravici za jednotnou stranickou rodinu¹.

Předmětem této práce je prozkoumání vybraných krajně pravicových politických stran v západní Evropě, jejich vývoje a zejména ideologie, ze které vychází jejich program a politika, kterou propagují. Cílem práce je určit, jaké jsou hlavní rysy politických programů těchto krajně pravicových stran a na základě vzájemného srovnání definovat jednotný programový rámec typický pro vybranou skupinu krajně pravicových stran v západní Evropě. Část práce je rovněž věnována rozboru teorií zabývajících se krajně pravicovou ideologií a tyto teorie jsou porovnány s vlastními výsledky výzkumu. Výsledkem práce by pak měla být odpověď na hlavní výzkumnou otázku: „Jaké hlavní rysy lze identifikovat jako společné pro politiku vybraných krajně pravicových stran v západní Evropě?“ Součástí práce jsou i dílčí výzkumné otázky kterým je věnována samostatná podkapitola.

¹ Dle konceptu Klause von Beymeho stranickou rodinu tvoří politické strany, jež mají společnou ideologii a genetický původ. (Beyme 1985)

Metoda využitá v této práci je založena na kombinaci komparativní metody a kvantitativní obsahové analýzy volebních programů využívané v databázi Manifesto Project Database. Této metodě je věnována samostatná podkapitola v první části práce, rovněž jsou vyhodnoceny limity použití této metody. Operacionalizaci práce se rovněž věnuje samostatná podkapitola v první části práce.

Práce je obsahově dělena do sedmi kapitol a dílčích podkapitol. V těchto kapitolách se věnuji jak dosavadnímu výzkumu v oblasti krajně pravicové stranické rodiny a krajně pravicové ideologie, tak samotnému vlastnímu výzkumu.

První kapitola se zabývá teoretickým vymezením práce. Jejím obsahem jsou dosavadní pokusy o vymezení teorie krajní pravice. V textu jsou využity teorie evropských autorů, kteří se definicí krajní pravice hlouběji zabývali a výsledky jejich práce jsou kriticky zhodnoceny z hlediska relevantnosti pro následný vlastní výzkum. Další část této kapitoly se věnuje samotnému vymezení výzkumu, určení operacionalizace, hlavních a vedlejších výzkumných otázek, metodě a kritériím pro sběr dat.

V následujících kapitolách s označením 2 až 5 se zabývám jednotlivými případy, respektive politickými stranami, které byly na základě stanovených kritérií pro práci vybrány. Úkolem každé z kapitol je stručně deskriptivní metodou definovat historii a program vybrané strany na základě dostupné literatury a pramenů. Fakta uvedená v této části budou brána v potaz i v dalších kapitolách a bude na ně, stejně jako na první kapitolu, odkazováno.

Šestá kapitola se zabývá obsahovou analýzou volebních programů jednotlivých stran. V této části pracuji s daty z databáze Manifesto Project Database a informacemi citovanými v předchozích kapitolách.

V sedmé, a zároveň poslední kapitole práce, se zabývám komparací volebních programů jednotlivých případů za účelem naplnění hlavního cíle práce, tedy určení programového rámce společného pro krajně pravicové strany v západní Evropě.

Primárním zdrojem jsou volební programy politických stran, respektive jejich obsahová analýza, dostupná z databáze Manifesto Project Database. Dále jsem pracoval s texty autorů, kteří se věnují teorií krajní pravice. Za velice přínosné tituly považuji práce Case Muddeho – *The Ideology of the Extreme Right, Populist Radical Parties in Europe* a článek *The Far Right and European Elections* převzatý z periodika *Current History*. Dále jsem pracoval s knihou autorky Elisabeth Carter *The Extreme Right in Western Europe: Success or Failure?* Využil

jsem rovněž publikace Piera Ignazi *Extreme Right Parties in Western Europe, Exclusionary Populism in Western Europe in the 1990s and Beyond: A Threat to Democracy and Civil Rights?* od Hansse-Georga Betze a *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR* Miroslava Mareše. Dále jsou v práci citovány články a literatura zabývající se historií a programem jednotlivých zkoumaných stran, články z odborných periodik a internetové zdroje, například v podobě oficiálních webů politických stran, novinových článků a databáze volebních výsledků parlamentních a evropských voleb.

1. Teoretické vymezení práce

1.1. Současný koncept krajní pravice

Konceptu krajní pravice (též extrémní pravice) se v Evropě věnují zejména autoři Cas Mudde, Elisabeth Carter, Hanz-Georg Betz a Piero Ignazi. Mezi českými publikacemi pak najdeme texty Miroslava Mareše. V této části práce se jednotlivým konceptům budu věnovat.

Cas Mudde je holandský politolog, který je v současnosti jedním z hlavních teoretiků a politologů zabývajících se konceptem krajní pravice v takové podobě, jaké ji známe ve 21. století. Ve svém díle *The ideology of the Extreme Right* z roku 2000, se touto ideologií zabývá, a to zejména tím, jakými ideově-programovými hodnotami je tvořena. Ve své práci spojuje již dříve publikované teorie a koncepty jiných politologů² a na základě aplikace těchto konceptů na vybrané politické strany³, označované jako krajně pravicové, přichází s takzvanou maximalistickou koncepcí. Ve spojení s touto koncepcí hovoří Mudde o sedmi rysech tvořících krajně pravicovou ideologii. Těmito rysy jsou nacionalismus, exluzionismus, xenofobie, víra v zákon, program šovinistického sociálního zabezpečení, tradiční etika a revizionismus. Na základě dalšího výzkumu volebních programů stranických rodin však omezuje tyto rysy na základní čtyři, které jsou pro zkoumané strany společné. Těmito rysy jsou nacionalismus, xenofobie, víra v zákon a pořádek a program šovinistického sociálního zařízení (Mudde 2000:169–176). Na základě této teorie definuje základní body programu evropské krajní pravice.

² V práci vychází z konceptů a teorií Petera Maira, Richarda Katze, či Klause von Beymeho

³ Jednalo se o Republikány (Německo), lidovou unii (Německo), Demokratické centrum a Centrum partij '86 (Nizozemsko) a Vlámský blok (Belgie). (Mudde 2000:17-18)

Sám Mudde však název krajní pravice (extreme right) označuje za neadekvátní, protože se nejedná o extrémní formu pravicové ideologie, přesto doporučuje u tohoto označení zůstat (Mudde 2007:20–23). Na základě stanovení dříve jmenovaných bodů vymezující program krajní pravice vytváří Mudde seznam krajně pravicových politických subjektů v Evropě (viz. Tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 - seznam krajně pravicových stran v Evropě v roce 2000

Rakousko	Freiheitliche Partei Österreichs
Belgie	Agir
Francie	Front National
	Front National Belge
	Parti des Forces Nouvelles
	Vlaams Blok
	Denmark Dansk Folkeparti
	Fremskridtspartiet
	France Alliance Populaire
	Front National
	Front National – Mouvement National
	Mouvement pour la France
	Parti des Forces Nouvelles
Německo	Deutsche Volksunion (-Liste D)
	Nationaldemokratische Partei Deutschlands
	Die Republikaner
Řecko	Chryssi Avghi
	Ethniki Politiki Enosis
	Enomeno Ethniko Kinema
Itálie	Alleanza Nazionale
	Lega Lombarda
	Lega Nord
	Lega Veneto
	Movimento Sociale Italiano (-Destra Nazionale)
	Movimento Sociale Italiano – Fiamma Tricolore
	Luxembourg Nationalbewegong
Nizozemsko	Centrumpartij
	Centrumdemocraten
	Centrumpartij'86 (/Nationale Volkspartij)
	Nederlandse Volks-Unie

Norsko	Fedrelandspartiet
	Fremskrittspartiet
Portugalsko	Força Nacional-Nova Monarquia
	Partido da Democracia Crista
	Partido de Solidariedade Nacional
Španělsko	Allianza por la Unidad Nacional
	Alternativa Democratica Nacional
	Falange Española Autentica de las JONS
	Falange Española de las JONS
	Falange Española Independiente
	Fuerza Nueva/Frente Nacional
	Union Nacional
Švédsko	Ny Demokrati
	Sverigedemokraterna
	Switzerland Freiheitspartei der Schweiz
	Lega dei Ticinesi
	Nationale Aktion für Volk und Heimat
	Schweizer Autopartei/Parti Suisse des Automobilistes
	Schweizer Demokraten/Démocrates suisses
	Schweizerische Republikaner Bewegung/ Mouvement
	Républicaine Suisse
	Vigilance
Velká Británie	British National Party
	National Front

(Mude 2000:186)

Ve své další práci *Populist Radical Parties in Europe* z roku 2007 se Mudde odvrací od své původní maximalistické teorie a vytváří teorii novou, takzvanou minimalistickou, která obsahuje jen tři rysy vyjadřující programové vymezení soudobých krajně pravicových stran. Těmito body jsou nativismus, autoritářství a populismus. Zatímco první dva pojmy, kdy pojmem nativismus označuje kombinaci nacionalismu a xenofobie, definuje již ve své teorii dříve, populismus je pojmem novým, typickým pro tzv. populistické krajně pravicové strany, se kterými se dnes setkáváme na evropské politické scéně a které usilují o moc ve volbách, čímž se stávají plnohodnotnými politickými subjekty (Mudde 2007: 21–23). Pojmu nativismus se pak ve svém díle věnuje dále a na zkoumání tohoto konceptu vytváří schéma rozdělení nativistických ideologií do základních čtyř skupin, jež mohou na základě rozboru ideologie

strany určit nakolik je strana radikální. Za nejnižší stupeň považuje ideologii nacionalismu, která se vyskytuje v programu mnoha politických stran a souvisí s národním uvědoměním občanů a jejich cítěním pro národ jako základní těleso státu. Druhým stupněm je ideologie nativismu, která vzniká z nacionalismu a nezbytného prvku, jímž je xenofobie. Právě již zmíněná xenofobie je společně s nacionalismem základním kamenem krajně pravicové ideologie podle konceptu Case Muddeho. Třetím stupněm nativistické ideologie je radikální pravice, která vzniká z prvku nativismu a autoritarismu. Posledním a zároveň nejvyšším stupněm nativistické ideologie je extrémní pravice, která je tvořena ideologií krajní pravice v kombinaci s prvky anti-demokracie (Mudde 2007:19–25).

Tabulka č. 2 - stupnice nativistické ideologie

Ideologie	Dodatečný prvek
Extrémní pravice	Anti-demokracie
Radikální pravice	Autoritarismus
Nativismus	Xenofobie
Nacionalismus	

(Mudde 2007: 24)

Po volebním úspěchu krajní pravice ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 se Mudde v článku *The Far Right and European Elections* věnuje důvodům růstu popularity krajní pravice právě v západní Evropě. Stěžejní pro tuto práci je však jeho seznam současných krajně pravicových stran v Evropě, které jsou zastoupeny v národních parlamentech a které lze považovat za subjekty reprezentující současnou evropskou krajní pravici.

Tabulka č. 3 – Seznam krajně pravicových stran zastoupených v evropských národních parlamentech k roku 2014

Rakousko	Svobodná strana Rakouska
Belgie	Vlámský zájem
Bulharsko	Ataka
Chorvatsko	Strana práv Chorvatů
Dánsko	Dánská lidová strana
Francie	Národní fronta
Řecko	Zlatý úsvit
Maďarsko	Jobbik
Itálie	Liga severu
Lotyšsko	Národní aliance
Nizozemsko	Strana pro svobodu
Švédsko	Švédští Demokráté

(Mudde 2014:99)

Dalším autorem zabývajícím se konceptem krajní pravice je Elisabeth Carter. Podobně jako Mudde odkazuje na základní prvky krajně pravicové ideologie, kterými jsou nacionalismus, xenofobie, rasismus a zájem o silnou vládní instituci (odkaz na autoritarismus). To co však dělá tuto ideologii extremistickou, je odmítání demokratických a ústavních principů. Tento postoj lze rozdělit do dvou kategorií. První kategorií je odmítání demokratických institucí a hodnot demokratické ústavy. Podle Carter, je právě tato praxe příčinou extrémismu krajně pravicové ideologie a její vrchol lze spatřovat ve fašistické a neofašistické ideologii. Druhou kategorií je pak odmítání základních principů rovnosti lidí, což dělá tuto ideologii pravicovou (Carter 2005:16–17). V tomto smyslu lze spatřovat rozdíl mezi konceptem Carter a Mudda, který, jak již bylo zmíněno, nesouhlasí s užíváním názvu krajní pravice právě kvůli neexistenci spojitosti s ideály pravice. Carter spatřuje problém konceptu krajně pravicové ideologie v tom, že je těžké určit, kde leží hranice mezi politickým extremismem. Přestože některé subjekty kritizují státní zřízení a ústavu, nemusí to nutně znamenat, že jsou extremistické. Dále pak teorii vytýká to, že rozdíl tkví v samotných ústavních systémech jednotlivých států (Tamtéž:17–20). Carter rovněž ve svém díle vytváří typologii krajně pravicových stran na základě tří faktorů, a to za prvé na základě vztahu ke xenofobii, za druhé na základě povahy xenofobie (xenofobie/radikální xenofobie) a za třetí porovnává vztah strany k demokracii a jejím institucím.

Podle typologie Carter lze rozdělit krajně pravicové strany do pěti kategorií:

1. Neonacistické strany – podporují radikální xenofobii a odmítají demokratický systém
2. Neofašistické strany – nepodporují xenofobii a odmítají demokratický systém
3. Autoritářské xenofobní strany – podporují radikální xenofobii a požadují reformu politického systému, omezení demokracie a pluralismu
4. Neoliberální xenofobní strany – podporují radikální xenofobii a demokratický systém
5. Neoliberální populistické strany – nepodporují xenofobii a podporují demokratický systém

(Tamtéž: 48–51)

Problém konceptu Elisabeth Carter lze spatřovat právě v rozsahu její typologie. Přestože určuje základní rysy krajně pravicové ideologie, nelze samotnou ideologii určit, jelikož jednotlivé typy stran často nemají žádné společné téma, které by bylo určující pro společnou ideologii. Lze spatřovat určitou podobnost s dílem Case Mudde a jeho minimalistickou koncepcí, avšak Carter popírá, že by krajně pravicová strana musela splňovat všechny tři kritéria.

Další koncept krajně pravicové ideologie je zahrnut v publikaci Piera Ignazi. Stejně jako předchozí autoři, Ignazi určuje kritéria pro určení krajně pravicové ideologie a na základě těchto kritérií dělí krajně pravicové strany na strany neo-fašistické, odkazující na fašistickou ideologii a krajně pravicové strany nového typu. Aby strana mohla být označována za krajně pravicovou, musí splňovat kritéria jednoho nebo druhého typu. Za strany neofašistického typu považuje politické strany, které odkazují na fašistickou ideologii. To znamená, že se vymezují proti rovnosti, proti pluralismu a proti parlamentarismu. Strany tohoto typu byly typické pro období do 80. let, následně se však se vznikem postindustriální společnosti v Evropě začali objevovat krajně pravicové strany nového typu, které se projevují jako anti-systémové (Ignazi 2001:30–35). Tato teorie, je v porovnání s ostatními, omezená pouze na vztah strany vůči demokratickému systému, což na jednu stranu vytváří určité zjednodušení konceptu krajní pravice, nicméně zdá se být pro určení krajně pravicové ideologie nevhodný. Jeho výhody lze spatřovat v možnosti typologizace stran krajní pravice na základě historického vývoje této ideologie.

Autor zabývající se ve své práci vymezení krajně pravicové stranické rodiny je i Hans-Georg Betz, který nazývá tuto stranickou rodinu jako rodinu pravicových populistických stran a definuje pro ni rovněž několik určujících znaků. Jedním z těchto znaků je skutečnost, že se tyto strany samy označují jako nové politické subjekty, zařazené mimo tradiční pravolevé spektrum. Tyto strany jsou dále často závislé na osobě lídra strany, který vytváří její obraz a je často výraznější než samotná strana. Daný lídr většinou vládne autoritářsky a zasazuje se ve straně o silnou centralizaci. V programu strany se objevují hesla xenofobního typu s důrazem na kulturní či etnickou homogenitu (Betz 2004:13–14). V Betzově konceptu lze spatřovat určité spojitosti s minimalistickým konceptem Case Mudda, který rovněž považuje za důležitý aspekt moderních krajně pravicových stran populismus, který je základním prvkem moderní politické soutěže. Betz rovněž odkazuje na xenofobii, která je považována za základní složku krajně pravicové ideologie i u jiných autorů.

Z českých autorů se teorií krajní pravice ve své práci věnuje Miroslav Mareš. V jeho pojetí je krajní pravice dělena na základě přítomnosti prvků radikalismu a extremismu. Hlavní nedostatky teorie krajní pravice je dle Mareše nemožnost jednoznačného vymezení prostoru mezi radikalismem a extremismem. Politický radikalismus je považován za jakousi šedou zónu mezi demokracií a extremismem. Funguje v souladu se základními demokratickými hodnotami, avšak v některých případech je porušuje či dokonce vyvrací, zejména v případě lidské rovnosti a politického pluralismu. Lidská práva jsou rovněž v mnoha případech opomíjena, zejména v souvislosti s nacionalismem a postoji proti cizím národnostem. Na druhé straně extremismus požaduje totální změnu systému, symbolizovanou zejména odmítavým postoji vůči demokratickým hodnotám, je pro zavedení autoritativního režimu, odmítá lidská a občanská práva a nesouhlasí s rovností všech občanů. K šíření myšlenek a prosazení svých hodnot neodmítá použití násilí, naopak jej upřednostňuje. Za příklad extremismu lze v dnešní době považovat neonacistické a neofašistické skupiny, které významně čerpají z historického příkladu ultrapravice v nacistickém Německu, případně fašistické Itálii (Mareš 2003:30-33). V konceptu Miroslava Mareše lze spatřovat spojitost s konceptem Elisabeth Carter, která rovněž zkoumá extrémnost stran a na základě toho pak určuje, zda se jedná o zástupce krajní pravice. Přesto i tento model sdílí stejné výše zmíněné nedostatky.

1.1. Použitá metoda a limity výzkumu

V práci je použita komparativní metoda s využitím obsahové analýzy volebních programů politických stran. Tato metoda vychází z dat Comparative Manifesto Project, (CMP), což je skupina která zkoumá volební programy politických stran. Tato skupina vznikla v roce 1979 a od svého počátku se zabývá primárně politickými stranami v demokraciích západní Evropy. Zkoumané strany byly vybírány na základě kritérií, mezi které zejména patřilo kritérium účasti ve svobodných a soutěživých volbách (Budge, Laver 1986:608) Dnes jsou v rámci této databáze analyzovány texty volebních programů více než tisíce politických stran v padesáti zemích. (Manifesto Research Group)

Na základě kvantitativní obsahové analýzy jsou v databázi Party Manifesto věty (respektive hesla) obsahující informace o daném programu děleny do 56 tematických skupin. Každá skupina je následně označena hodnotou share, podle toho jaká část z celkových kódovaných hesel spadá do této kategorie. Na základě komparace jednotlivých kategorií hesel lze určit, které kategorie se v programu objevují nejčastěji, tudíž určují obraz politiky prezentované stranou ve svém programu. (Tamtéž). Seznam všech 56 skupin hesel a jejich stručný popis je vyobrazen v příloze č. 1.

Pro určení validity výzkumu je nutné vymezit limity, které vychází z užití metody a dalších faktů. První omezení vychází z užití metody. CMP pracuje primárně s volebními programy stran. Přestože lze předpokládat, že tyto programové dokumenty vychází z ideologie daných stran, je pravděpodobné, že i nemalá část programu je tvořena politikou, která souvisí s aktuálními a specifickými tématy v národní politice. Výsledné hodnoty tak mohou být těmito tématy ovlivněny a nemohou být ztotožňovány se samotnou ideologií strany. Dalším omezením této metody je fakt, že kategorie hesel se mohou často prolínat a je tedy možné, že hesla jsou zařazeny do kategorií na základě subjektivního názoru výzkumníka. Hodnoty kategorií tak nemusí odpovídat skutečnosti. Dalším limitem použité metody v práci vychází ze skutečnosti, že volební programy stran nemohou být ztotožňovány se skutečnou politikou strany, které se snažím ve výzkumu sice věnovat, přesto pouze okrajově na základě dostupných zdrojů. Další limity práce mohou být obsaženy v možných chybách při zápisu dat či ve výběru zkoumaných dat. Přestože práce má za cíl zkoumat hlavní rysy politiky pro krajně pravicové strany v západní Evropě s ohledem na rozsah akademické práce a dostupnost dat, je nutné určit i limit

v případném zobecnění výsledků práce na celou krajně pravicovou stranickou rodinu v této oblasti.

1.2. Výzkumné otázky a operacionalizace výzkumu

Práce se primárně zabývá konceptem krajní pravice, zejména pak krajně pravicovou ideologií. Pro určení této ideologie pracuji s předpokladem, že politické strany, které jsou označovány jako krajně pravicové, prezentují politiku, která vychází ze soudržného teoretického rámce, což je typický znak každé stranické rodiny. Na základě tohoto předpokladu je hlavní výzkumná otázka následující: „Jaké hlavní rysy lze identifikovat jako společné pro politiku vybraných krajně pravicových stran v západní Evropě?“ Tuto výzkumnou otázku je potřeba rozdělit na dílčí otázky: „Lze identifikovat společné rysy pro vybrané vzorky krajně pravicových stran v západní Evropě?“ a „které rysy prezentovány ve volebních programech krajně pravicových stran v západní Evropě lze považovat za typické pro krajní pravici?“ Poslední výzkumná otázka bude srovnávat vyhodnocená data s koncepty autorů představenými v první části této práce.

Hlavní výzkumná část práce je postavena na komparaci s využitím obsahové analýzy volebních programů stran z databáze Manifesto Project Database. Manifesto Project analyzuje jednotlivé oficiální volební programy politických stran a na základě kvantitativní obsahové analýzy dat vytváří hodnoty „share“⁴ pro kategorie hesel a tvrzení užitých v daném volebním programu. Hodnoty „share“ v jednotlivých kategoriích tak vypovídají o tom, jaká hesla a tvrzení daná strana ve svém programu nejčastěji používá a na základě zprůměrování těchto hodnot ve zkoumaném období lze vytvořit seznam kategorií, které mohou být identifikovány jako hlavní ideje dané volební strany. V první části výzkumu jsou tyto hodnoty graficky vyobrazeny pro každou zkoumanou stranu zvlášť. Na základě toho je možné specifikovat politiku, kterou konkrétní politická strana oficiálně prezentuje.

Pro účel odpovědi na hlavní výzkumnou otázku je však nutné najít hodnoty, které jsou společné pro větší část zkoumaných stran (ideálně všechny). Za tímto účelem jsou v další části práce vybrány nejčastější kategorie vycházející z aritmetického průměru dat pro jednotlivé strany. V poslední části výzkumu jsou porovnány výsledky analýzy s teorií vybraných autorů a na základě tohoto porovnání je odpovězeno na dílčí výzkumné otázky.

⁴Hodnota share znázorňuje kolik procent ze všech hesel a frází v textu zapadá do dané kategorie.

1.3. Kritéria pro výběr výzkumných dat

Při výběru dat pro tuto bakalářskou práci pracuji s několika kritérii, které vychází z obecných znalostí, logických faktů a empirického zkoumání dané problematiky. Vzorek dat je omezen jak samotnou existencí reprezentativních dat, tak rozsahem akademické práce. Přesto je rozsah dostatečný pro splnění cílů práce. Základním limitem pro výběr dat, respektive pro výběr politických stran, kterými se ve výzkumu budu zabývat, je určení, zda jsou tyto strany reprezentativní pro téma práce. Pro tento účel byly vytvořeny čtyři kritéria, které pomohou vybrat politické strany, jež lze považovat za nejvýraznější reprezentanty krajně pravicové ideologie ve vybrané oblasti.

Prvním kritériem je to, zda vybrané strany lze považovat za krajně pravicové strany. K tomuto účelu je pracováno s předchozím výzkumem a za nejvíce relevantní zdroj jsem použil seznam prezentovaný politologem Casem Muddem ve článku *The Far Right and European Elections* z roku 2014 (Tabulka č. 2).

Druhým kritériem pro určení relevantnosti stran je fakt, zda jsou tyto politické strany v současnosti reprezentovány v národních parlamentech. Jinými slovy, zda se jedná o politické subjekty, které lze považovat za politické strany, jelikož splňují kritérium ucházení se o výkon moci prostřednictvím demokratických voleb a zároveň je lze vnímat jako stabilní součásti nynější národní politiky.

Třetím kritériem je územní vymezení výběru stran na základě jejich geografické polohy. Pro tento účel byla vybrána oblast západní Evropy, jakožto oblast s relativně symetrickým historickým vývojem a kulturou.

Čtvrtým kritériem je časové období pro výzkum volebních programů stran. Pro tento účel pracuji s obdobím mezi lety 2001 – 2012, což je dostatečně dlouhá doba pro eliminování odchylek ve výzkumu, které mohou být způsobovány historickými a politickými událostmi, ať už v globálním či národním měřítku. Na druhou stranu se toto období dá považovat za relativně krátké na to, aby zkoumané politické strany prošly významnou reformací, která by je postavila mimo zkoumaný rámec daný krajně pravicovou ideologií.

Na základě daných kritérií byly pro výzkum vybrány následující strany a datové vzorky volebních programů:

Belgická strana *Vlaams Belang* (VB, *Vlámský zájem*) – volební programy z let 2007, 2010

Dánská strana *Dansk Folkeparti* (DF, *Dánská lidová strana*) – volební programy z let 2001, 2005, 2007, 2011

Francouzská strana *Front national* (FN, *Národní fronta*) – volební programy z let 2002, 2007, 2012

Nizozemská strana *Partij voor de Vrijheid* (PVV, *Strana pro Svobodu*) – volební programy z let 2006, 2010, 2012

2. Vlams Belang (Vlámský zájem)

Vlámský zájem je politickou stranou působící v belgické oblasti Vlámka (též Flandry) a v hlavním městě Bruselu. Za její primární politický cíl je považován vznik samostatného správního celku na území dnešní Belgie. Kromě separatismu však strana propaguje i silně odmítavý postoj proti imigraci a antidemokratické myšlenky, díky čemuž bývá autory označována za krajně pravicový subjekt.

Vznik samotné strany Vlámští zájem lze datovat k roku 2004, kdy se strana odštěpila od strany Vlámští blok, jejíž působnost byla v té době de facto znemožněna tím, že jí belgické soudy pozastavily státní financování. Důvodem bylo porušení zákonů užíváním rasistických a xenofobních výroků. Vlámští zájem ihned po svém vzniku navázal na politiku mateřské strany a stal se tak přímým následovatelem její politiky, přestože umírněné vystupování jeho představitelů kontrastovalo s předchozí praxí Vlámského bloku (Loobuyck, Jacobs 2010:30).

Strana se rychle stala ve vlámské oblasti silně populární a v prvních volbách do belgického parlamentu roku 2007 získala celostátně 12 %, což ji postavilo do pozice páté nejsilněji zastoupené strany v této instituci. Tyto volební výsledky však dodnes strana nezopakovala a postupně s počtem hlasů klesala na necelých 8 % v roce 2010 a na 3,7 % v posledních konaných volbách v roce 2014. I přesto je díky nastavení belgického volebního systému strana zastoupena v národním parlamentu (European Election Database - Belgium). Vlámští zájem má v současnosti mimo jiné zastoupení i na půdě Evropského parlamentu, kde při posledních volbách v roce 2014 získal díky necelým 5 % hlasů jedno parlamentní křeslo (European Parliament).

Strana sebe sama identifikuje jako národní pravicovou stranu orientující se na vlámské patrioty. Mezi hlavní zájmy této strany patří oddělení vlámské oblasti od území Belgie a vznik samostatného státu, který se bude skládat jak z vlámsky mluvících oblastí, tak z Bruselu, který považuje za své hlavní město. Na základě své jazykové a kulturní spojitosti s Nizozemskem nabádá k užší spolupráci s tímto státem a rovněž s oblastmi na severu Francie s vlámsky hovořícím obyvatelstvem. Strana se staví proti politice Evropské unie a proti další integraci vedoucí k oslabení suverenity národních států (The Flemish Republic).

Vlámský zájem se ve svém programu obsáhle věnuje otázkám imigrace a postoje vůči imigrantům. Strana požaduje nulovou toleranci vůči imigraci, v čemž ve velké části vychází z myšlenek Národní fronty ve Francii (Loobuyck, Jacobs 2010:36). Požaduje kompletní

asimilaci cizinců v zemi, čímž je myšleno přijetí kultury, náboženství, vlámského jazyka a demokratických hodnot. Migranti, kteří tuto asimilaci odmítají, by měli být vyhoštěni ze země. Podobně nulovou toleranci strana projevuje i k nelegální imigraci (The Flemish Republic).

Za své základní hodnoty strana v programu jmenuje: svobodu, zákon a pořádek, princip subsidiarity, solidaritu a rodinu, takže ji jde zařadit i mezi konzervativní strany (Tamtéž).

3. Dansk Folkeparti (Dánská lidová strana)

Dánská lidová strana je politickým uskupením, která je v současnosti druhou nejsilnější stranou v dánském parlamentu a společně s liberální demokracií (Venstre) tak tvoří současnou vládní koalici v Dánsku (Český rozhlas). Se ziskem 21,1 % hlasů ve volbách v roce 2015 lze považovat současnou pozici této strany za nejsilnější v její dvacetileté historii. Za tímto historickým úspěchem pravděpodobně stojí současná mezinárodní situace v Evropě, jejímž hlavním tématem se stávají diskuze o řešení imigrační krize spojené s konflikty na blízkém východě, řešení ekonomické krize Řecka a teroristické útoky, které se mimo jiné odehrály i v dánském hlavním městě několik měsíců před samotnými volbami. Působení těchto faktorů na dánskou společnost bylo příčinou zisku popularity strany, která je pro svou politiku označována jako krajně pravicová.

Vznik Dánské lidové strany se datuje k roku 1995, kdy se tato strana odštěpila od strany pokroku (Fremskridtspartiet), což byla populistická protestní strana. Díky tomu Dánská lidová strana získala snadno legitimní pozici v dánské politice, což ji několikrát zajistilo snadnou cestu k podílení se na vládní koalici (Dočekalová 2012). Již ve volbách do národního parlamentu v roce 1998 strana získala 7,4 % hlasů a v následujících volbách v roce 2001 dokonce 12 %. Stala se tak poprvé součástí vládní koalice (Tamtéž). V následujících třech volebních obdobích se strana stabilně držela na zisku okolo 13% hlasů, a to až do již zmíněných voleb, které se uskutečnily v červnu 2015. Tehdy Dánská lidová strana zaznamenala volební zisk, který pro ni de facto znamenal téměř zdvojnásobení zastoupení v dánském parlamentu (European Election Database - Denmark). Dánská lidová strana je v současnosti zastoupena čtyřmi poslanci v Evropském parlamentu. V posledních volbách do této instituce v roce 2014 volilo zástupce této strany 26,6 % dánských voličů, díky čemuž FP získala nejvíce zástupců ze všech dánských stran (European Parliament).

Přestože by se dala Dánská lidová strana díky své prezentaci v posledních letech považovat za klasickou protestní politickou stranu, která se orientuje na celé spektrum politických otázek a není tedy klasickou single issue⁵ stranou, jak bývá pro krajně pravicové uskupení typické. Její protiimigrační politika se jeví být stále nejvýraznějším bodem jejího programu a zájmu. Právě díky účasti této strany ve vládě mezi lety 2001 – 2011 se imigrační politika Dánska, které je známé svým systémem sociálního zabezpečení, a tím i častým cílem

⁵Politická strana, která se ve svém programu věnuje pouze jedné tematické oblasti

imigrantů, razantně proměnila a Dánsko se tak stalo zemí s jednou z nejpřísnějších protiimigračních politik v Evropě. Dánská lidová strana ve svém programu podporuje práva a svobody dánského obyvatelstva. Strana se oficiálně hlásí k podpoře konstituční monarchie ve státě, přesto požaduje vyšší prosazení přímé demokracie v politice. Dále se ve svém programu strana hlásí i k luteránské církvi a jejím hodnotám, jakožto jedinému náboženství ve státě a také požaduje, aby stát tuto církev finančně podporoval. Z hlediska zahraniční politiky strana nesouhlasí s jakýmkoli zásahy do státní suverenity a velmi odmítavě se staví k institucím Evropské unie. Naopak ve svém programu podporuje Dánská lidová strana členství země v NATO a v OSN, které zabezpečují státu obranu a zároveň podporují mír ve světě. Část svého programu věnuje strana i tradičním hodnotám, jako je výchova a rodina, které považuje za základní stavební těleso státu. Kromě těchto témat se strana ve svém programu zabývá i environmentálními tématy, zejména pak zodpovědným využíváním přírodních zdrojů a ochranou životního prostředí (Forside).

4. Front National (Národní fronta)

Moderní krajní pravice se ve francouzské politice objevila na začátku 70. let, kdy v roce 1972 vzniklo uskupení nazvané Front National pour l'Unité Française (Národní fronta za francouzskou jednotu). Jeho vznik byl logickým vyústěním snahy o sjednocení krajně pravicových subjektů, které se ve Francii objevovaly v podstatě již od Velké francouzské revoluce, do jednoho politického subjektu, který by se ucházel o moc ve volbách na všech úrovních od místních až po evropské a orientoval by se na protestní hlasy voličů nespokojených se sociálním směřováním země a s přílišnou imigrací. Inspiraci lídra Národní fronty Jeana-Marie Le Pena bylo z velké části hnutí MSI (Movimento Sociale Italiano), které vzniklo v Itálii v poválečných letech a bylo tvořeno především příznivci poražené fašistické strany. Takřka během dvou dekád od války si získalo oblibu mezi voliči a stalo se významným hráčem v italské politice (Klaus von Bayme 2013:19–33). Národní fronta zažívala obdobný vývoj, kdy až do poloviny 80. let zaznamenávala spíše marginální volební výsledky v řádech desetin procenta, a to jak ve volbách do Národního shromáždění, tak ve volbách místních, pro které zároveň měla omezené množství kandidátů pouze ve vybraných okresech. Živná půda pro populistickou krajně pravicovou Národní frontu se objevila v první polovině 80. let, kdy vyvrcholila ekonomická krize ze 70. let a sociální politika prezentovaná levicí ztrácela na popularitě. Občané si začínali uvědomovat negativní dopady vysoké imigrace. Ve velkém množství se tak mezi francouzským obyvatelstvem začal rozmáhat nacionalismus a xenofobie, což nahrávalo krajní pravici do karet a s využitím značné dávky populismu strana Národní fronta získávala na popularitě. První úspěch se objevil ve volbách do Evropského parlamentu v roce 1984, ve kterých Národní fronta získala 11,2 % hlasů, což jí zajistilo deset mandátů. V následujících kantonálních volbách v roce 1985 získala 8,8 %. Za vrchol úspěchu Národní fronty lze považovat volby do Národního shromáždění v roce 1986, ve kterých získala bezmála 10 % hlasů, což jí zaručilo při proporčním volebním systému 35 zástupců v Národním shromáždění (Wincock 1998:154–187).

Vzhledem k tomu, že pro volby do Národního shromáždění je od roku 1993 využíván většinový dvoukolový volební systém, i přes volební zisky v prvním kole v rozmezí od 5 do 15 procent, jsou výsledné počty získaných mandátů minimální. Přesto je však dnes Národní fronta považována za jednoho z hlavních politických subjektů krajní pravice, potažmo celé politické scény ve Francii a svou pozici hájí v zastoupení jak na místní a regionální úrovni, tak v rámci voleb do Evropského parlamentu, které v roce 2014 dokázala vyhrát se ziskem bezmála 25 %

hlasů a s 23 křesly. V současnosti je tedy nejvíce zastoupenou francouzskou politickou stranou na půdě Evropského parlamentu.

Ideologie Národní fronty se během její existence vyvíjela, stejně tak jak se měnily ústřední témata francouzské politiky a zájmy obyvatelstva. Základ, ze kterého veškerá ideologie Národní fronty vychází, je nacionalismus, který pramení v bohaté historii Francie a stoupajícím odporu proti globalizaci, která jde ruku v ruce se ztrátou národní identity občanů. „*Na otázku, co tvoří národ, myšlení Národní fronty klade zvláštní důraz na sdílené vzpomínky, utrpení a pojem oběti. Oběť je zvláště důležitá myšlenka v myšlení FN. Panující představa o oběti – a co je důležitější, důkaz o oběti – je jakýsi druhu „pasu“ který vám umožňuje skoro automaticky „vstup“ do národa; Proto je od FN typické neustálé pochlebování armádních veteránů harkijů⁶ a dalších národních ikon*“ (Davies 2013:19). Z tohoto úryvku vyplývá, že chápání nacionalismu Národní fronty neoperuje s etnickým vymezením národa, jak tomu je u jiných krajně pravicových subjektů. Primárním cílem Národní fronty je ochrana národa, jehož hlavní ohrožení strana spatřuje v nekontrolovatelné imigraci, vlivu Židů, demografickém poklesu, separatismu, euro-federalismu, kosmopolitismu a amerikanismu. Zejména negativní postoj k imigraci je hlavním tématem Národní fronty již od jejího vzniku. Přílišnou imigraci cizinců do Francie nevnímá pouze jako ohrožení národní identity, ale často ji dává do spojení s negativními ekonomickými jevy, o čemž vypovídá propagandistický slogan z roku 1979: „*Jeden milion nezaměstnaných je o jeden milion imigrantů víc.*“ (Tamtéž:20–21) Nenávistný přístup k občanům židovské národnosti, kteří tvoří ve Francii silnou komunitu, byl pro Národní frontu typický zejména ve 20. století. Jean-Marie Le Pen, byl negativně známý pro své antisemitské výroky o popírání vážnosti holokaustu. Od tohoto směru se však dnešní Národní fronta snaží odpoutat a o židovské komunitě se ve svém programu nezmiňuje. Mnohem častěji se však v prohlášeních Národní fronty objevují hesla jako bruselská diktatura a další pojmy upozorňující na nebezpečí euro-federalismu, jakožto směru, kterým se ubírá dnešní Evropská unie. Negativní postoj k Evropské unii není jedinou známkou obavy Národní fronty o svou suverenitu. Obává se i vlivu jiných nadnárodních organizací, kterých je Francie členem a stejně tak sílícího politického i kulturního vlivu USA (Tamtéž:20–27).

⁶ Alžírští bojovníci, kteří za války v Alžírsku bojovali na straně Francie (reflex.cz 2014)

5. Partij vor de Vrijheid (PVV, Strana pro Svobodu)

Strana pro Svobodu je krajně pravicová strana, která je v současnosti považována za nejvýraznějšího zástupce krajní pravice v Nizozemsku, přestože tato strana vznikla teprve v roce 2005. Strana se vytvořila okolo jednoho muže a to poslance za VVD (Lidová strana pro svobodu a demokracii) Geerta Vilderse, který nesouhlasil s politikou, kterou jeho strana prosazovala ve vztahu k Evropské unii a zasadil se tak o vznik strany, která v průběhu následujících let měla zaplnit mezeru v politickém spektru a zabývat se tak otázkami imigrace, nacionalismu a nesouhlasu s hlubší integrací Evropské unie (Koenn Vossen 2010:22–23).

Strana PVV si velmi rychle našla popularitu nejen na straně holandských médií, pro které postava kontroverzního Geerta Vilderse byla častým cílem, ale zejména i značného množství voličů. V parlamentních volbách v roce 2006 získala strana 5,8 % hlasů, díky čemuž se stala čtvrtou nejsilnější stranou v Nizozemsku. V následujících letech popularita strany velmi rychle rostla a v roce 2008 byla v průzkumech dokonce označována za nejpoblárnější stranu domácí politické scény, kdy by ji volilo 25 % voličů, V následujících volbách do Evropského parlamentu nicméně strana získala 18% hlasů a umístila se tedy až po CDA (Křesťanskodemokratická výzva). (Tamtéž: 23). V parlamentních volbách roku 2010 pak zaznamenala výsledek 15,5 % a v roce 2012 pokles na 10 % (European Election Database - Netherlands).

Mezi autory není pochyb o označení PVV za krajně pravicovou stranu. Přesto je mnohem častěji označována za stranu populistickou, která se orientuje primárně na téma anti-imigrace a boje proti radikálnímu islámu a islámskému náboženství obecně. Mezi politiku prezentovanou v programu strany patří i body jako cenzurování Koránu či vybírání daně za nošení pokrývek hlavy, které je typické pro ženy muslimského vyznání. Strana rovněž silně vystupuje proti členství Turecka, jakožto muslimského státu, v Evropské unii a NATO. Samotné členství Nizozemska v EU vnímá PVV rovněž negativně a silně usiluje o vystoupení země z této organizace, stejně tak jako nepodporuje myšlenku jednotné evropské měny. Ohledně této otázky se v Nizozemsku roku 2010 uskutečnilo referendum, ve kterém se většina občanů vyslovila pro zachování společné evropské měny (BBC). Strana PVV, na rozdíl od jiných zástupců krajní pravice, nevzhlíží v tradiční hodnoty vycházející z křesťanských tradic. Ostře vystupuje proti postavení politických elit, které často spatřuje mezi politiky současné levicové scény. Stejně tak se staví proti funkci Senátu, jehož funkce požaduje omezit, lépe celou

instituci úplně zrušit. Mezi další body programu strany patří i enviromentalismus a ochrana přírody (Koenn Vossen 2010:24–25).

6. Obsahová analýza volebních programů stran

V této kapitole se postupně zabývám analýzou volebních programů jednotlivých stran. Výsledné hodnoty jsou vyobrazeny na grafech a vychází z aritmetického průměru hodnot share ve všech analyzovaných volebních programech. Dále jsou jmenovány nejčastěji zastoupené kategorie a na základě výzkumu v přechozí kapitole okomentovány možné příčiny četnosti výskytu hesel v dané kategorii.

6.1. Obsahová analýza volebních programů strany Vlámský zájem

Na základě analýzy volebních programů politické strany Vlámský zájem z let 2007 a 2010 se podařilo získat kategorie hesel a tvrzení, které se v těchto textech vyskytují nejčastěji. Za jednoznačně nejčastěji objevované kategorie lze označit 301 decentralizace, 305 politické autority a 605 zákon a pořádek. Hodnoty jsou názorně vyobrazeny v grafu č. 1.

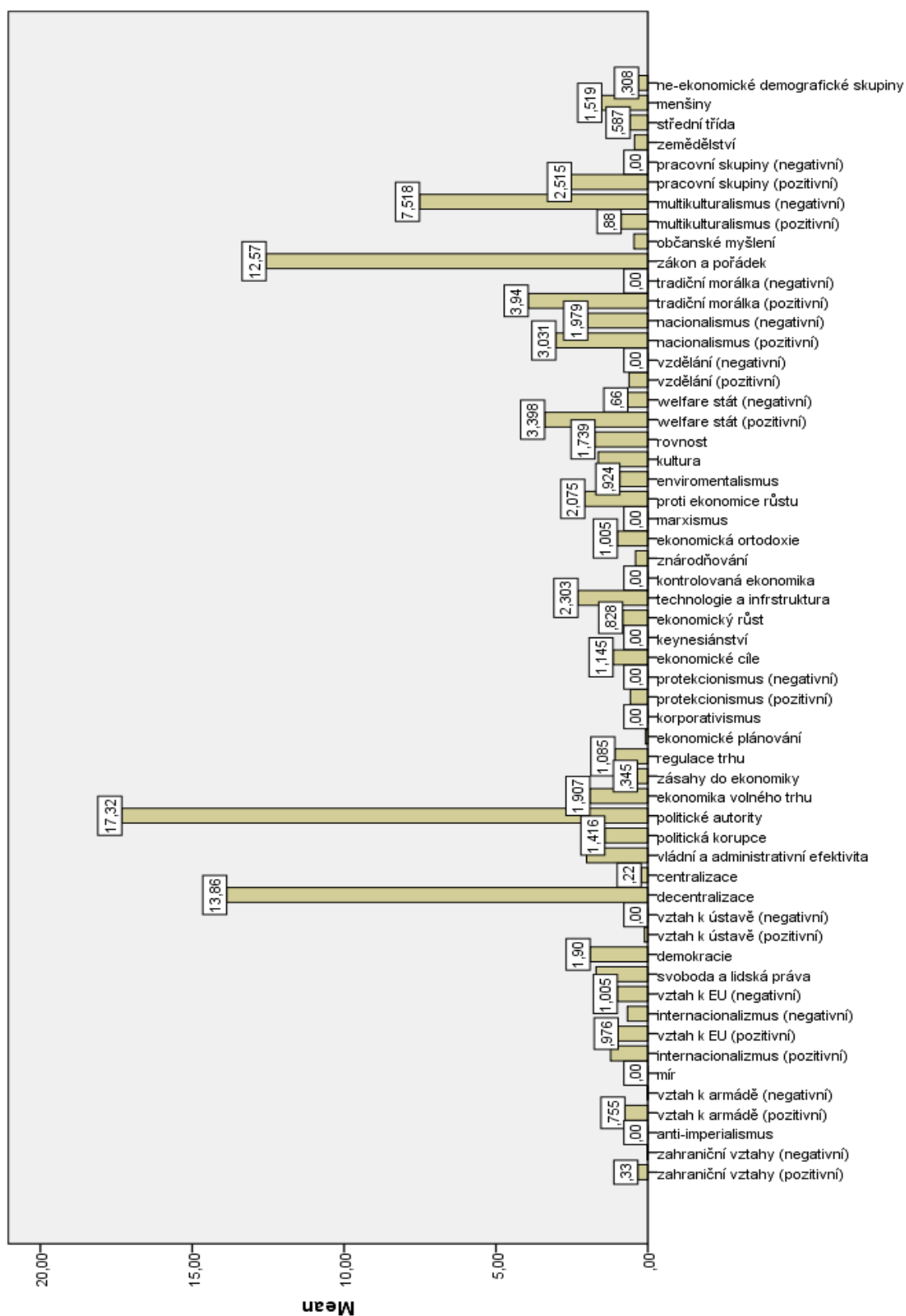
Základním bodem programu Vlámského zájmu je vznik samostatného vlámského státu, což dokazuje i tento rozbor. Právě vysoká hodnota share v bodě 301 decentralizace vypovídá o tom, že témata týkající se separatismu se objevují v programech mnohem častěji než témata ekonomická či populistická, která jsou typická pro jiné klasické politické strany. Vysokou hodnotu v kategorii politické autority lze považovat za příkladný anti-demokratický prvek, který je v dílech autorů zabývajících se teorií krajní pravice označován za jeden ze základních prvků krajně pravicové ideologie. Jak je z historie známo, ideologie, z nichž dnešní krajní pravice vychází, tedy zejména nacismus a fašismus, byly úzce spjaty s autoritářskou formou režimu

a lze i tady předpokládat, že tento bod bude častým bodem i v programech jiných krajně pravicových stran.

Další kategorií, kterou lze dle definicí krajně pravicové ideologie považovat za určující, je kategorie 605 zákon a pořádek. Sem patří zejména hesla týkající se trestního práva, posilování úlohy bezpečnostních složek ve státě a tvrdší přístup k trestání přestupků. Negativní postoj Vlámského zájmu k imigraci, kterou tato strana považuje za jeden z hlavních problémů dnešní západní Evropy, lze dokázat na četnosti výskytu hesel spadajících do kategorie 608 multikulturalismus (negativní). To poukazuje na xenofobii, která je jedním z hlavních bodů krajně pravicové ideologie. Stejně tak kategorie 601 nacionalismus vypovídá o krajně pravicové politice strany. Fakt, že tato kategorie v porovnání s jinými kategoriemi nemá tak vysokou

hodnotu, může být zapříčiněn skutečností, že nacionalismus je v případě Vlámského zájmu úzce navázán na separatistické ideály, čili na kategorie 301 a 601, které jsou v tomto případě úzce provázány. Hodnota kategorie 603 tradiční morálka, vypovídá o vazbách strany na tradici, tradiční křesťanské náboženství a tradiční hodnoty. Dílčí témata, kterými se strana rovněž zabývá, se vážou na sociální zabezpečení. Je však otázkou, na kolik jsou hodnoty v kategoriích 504 welfare stát (pozitivní) a 701 pracovní skupiny (pozitivní) důkazem sociální ideologie strany, nebo příkladem využívání populistické rétoriky.

Graf č. 1 – Obsahová analýza volebních programů strany Vlámský zájem

Zdroj: Manifesto Research Group

Zpracování: Vlastní

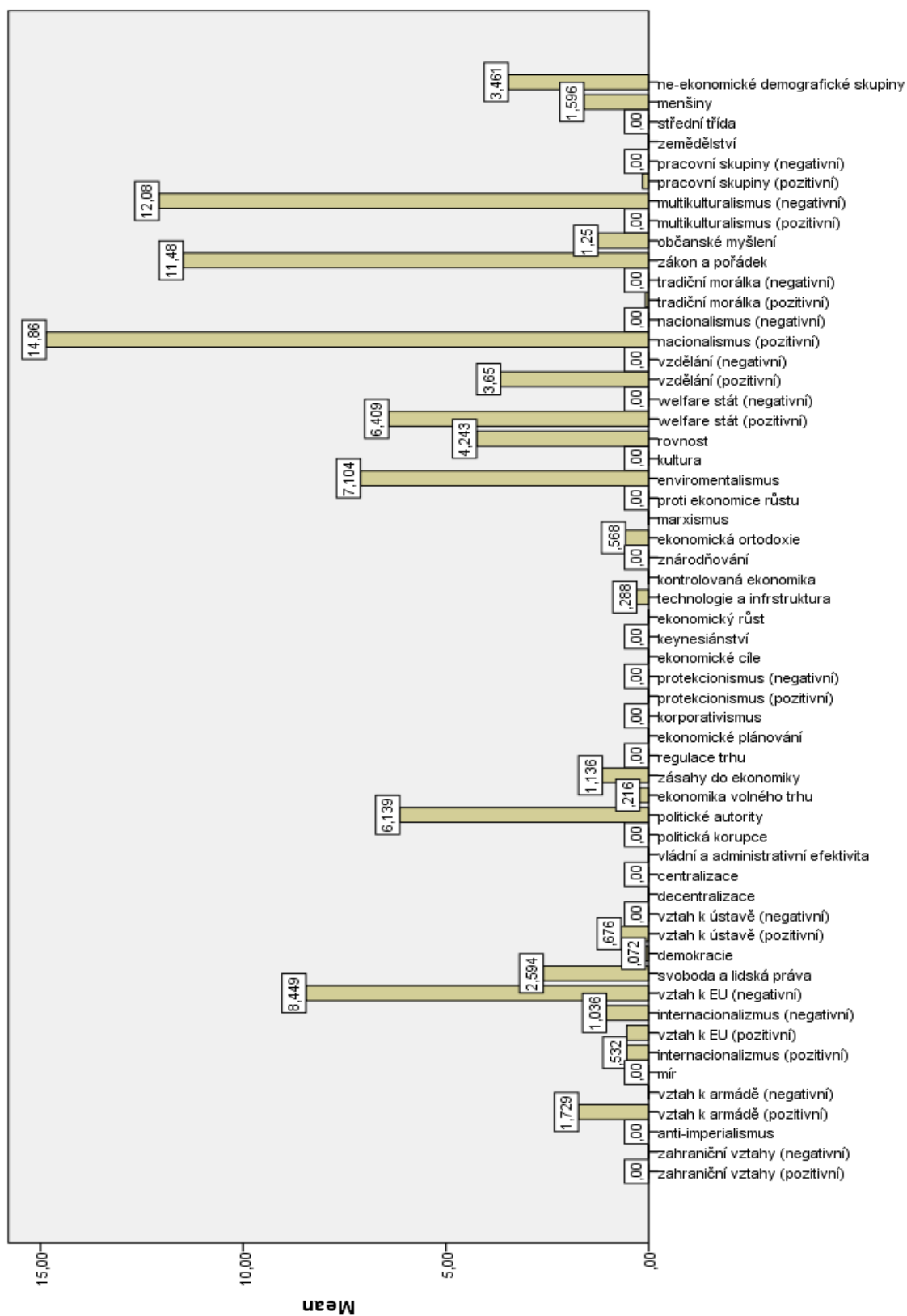
6.2. Obsahová analýza volebních programů strany Dánská lidová strana

Pro určení ideologického rámce Dánské lidové strany jsou analyzovány texty volebních programů z let 2001, 2005, 2007 a 2011. V tomto případě se jeví být nejvýraznější kategorie hesel: 601 nacionalismus, 608 multikulturalismus (negativní), 605 zákon a pořádek, 110 vztah k EU (negativní), 501 enviromentalismus, 504 welfare stát (pozitivní) a 305 politické autority. Hodnoty jsou názorně vyobrazeny na grafu č. 2.

Právě vysoké hodnoty v kategoriích 601 nacionalismus (pozitivní) a 608 multikulturalismus (negativní), vypovídají o tom, jak bylo v práci již zmíněno, že hlavní část politické agendy této strany plní téma anti-imigrační politiky a strana vystupuje silně xenofobní rétorikou proti multikulturalismu. V současnosti se dá imigrační politika Dánska považovat za nejpřísnější v Evropě. Dánská lidová strana se na vytvoření této politiky silně podílela a přenesla do ní značnou část svých idejí. Vysoká hodnota share v kategorii 605 zákon a pořádek se taktéž tváří jako určující pro krajině pravicovou ideologii. Dánská lidová strana často ve svém programu hovoří o posílení pravomocí bezpečnostních složek a rovněž požaduje zpřísnění trestů pro závažné trestné činy.

Významný je rovněž kritický postoj FP k politice Evropské unie a celkově k myšlenkám evropské integrace. Tento fakt dokazuje hodnota v bodě 110 vztah k EU (negativní), Dánská lidová strana nesouhlasí s členstvím Dánska v Evropské unii, zejména z důvodu omezování suverenity státu, a se zásahy do státní legislativy. Strana se výrazně zabývá environmentální politikou, hodnota v bodě 501 enviromentalismus je v porovnání s jinými kategoriemi zabývajících se kvalitou života jednoznačně nejvyšší. Strana ve svém programu mluví často o tématech ochrany životního prostředí a zodpovědném využívání přírodních zdrojů. Tato tzv. zelená politika je pro státy Skandinávie typická a prolíná se celým politickým spektrem. O něco nižší, stále však poměrně vysoká, je hodnota v bodě 504 welfare stát (pozitivní). Politika sociálního zabezpečení je v Dánsku již po desetiletí hlavním politickým tématem a stejně tak jako enviromentalismus se dá předpokládat, že se toto téma bude prolínat celým politickým spektrem. Hodnota share v bodě 305 politické autority je sice vysoká, ale v porovnání se stranou Vlámský zájem téměř třetinová. Rovněž hodnoty v bodech 201 svoboda a lidská práva, 503 rovnost či 706 ne-ekonomické demografické skupiny nejsou zanedbatelné. Celkově tak lze zhodnotit, že politika strany se nejeví natolik anti-demokratická a anti-systémová, aby to pro ni bylo charakterizující.

Graf č. 2 – Obsahová analýza volebních programů strany Dánská lidová strana

Zdroj: Manifesto Research Group

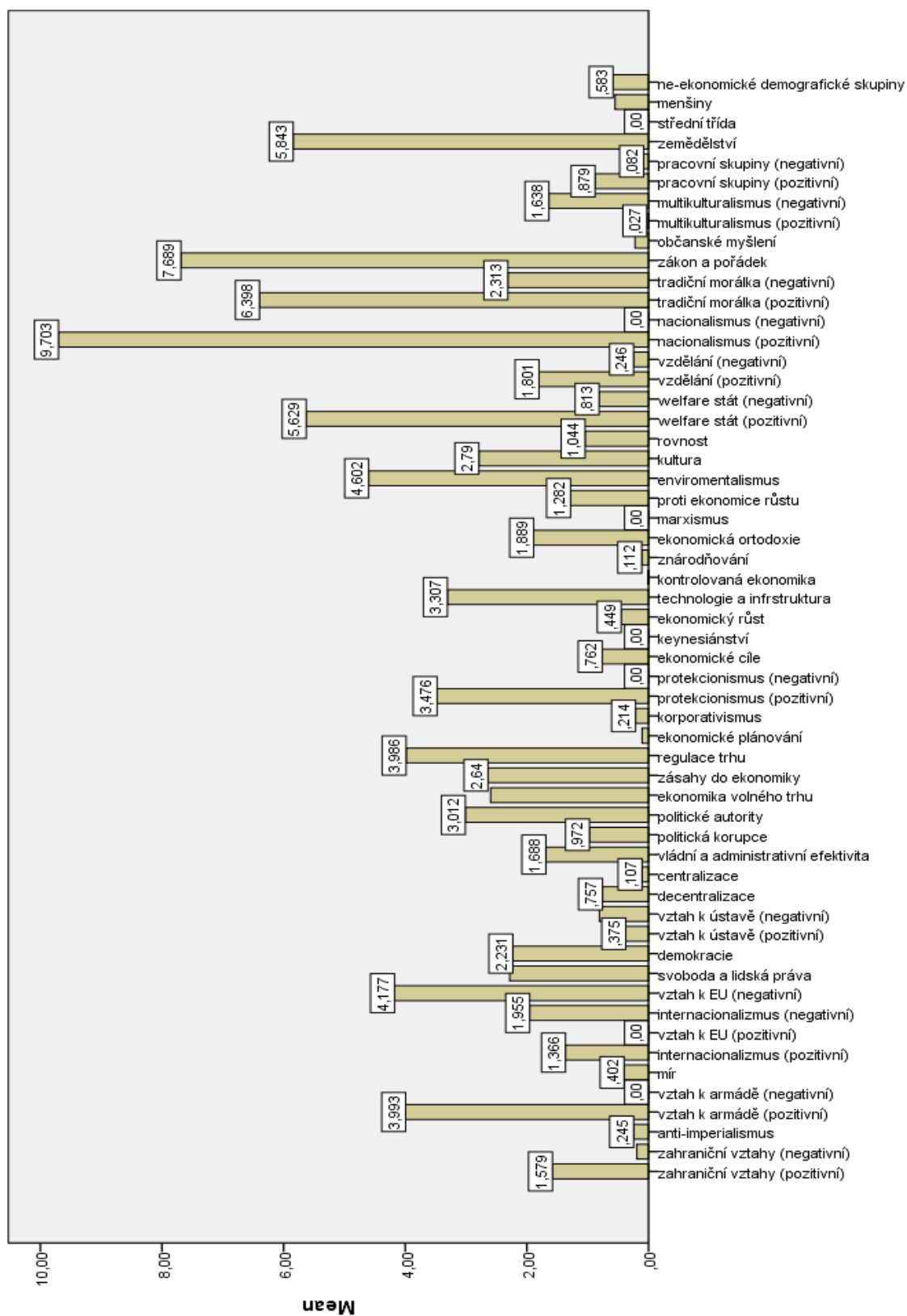
Zpracování: Vlastní

6.3. Obsahová analýza volebních programů strany Národní fronta

Národní fronta má napříč zkoumanými subjekty nejzavedenější tradici. Více než třicet let je přítomna na francouzské politické scéně. Vzhledem ke svým volebním úspěchům a politice, která je považována za extremistickou, je Národní fronta, zejména v posledních letech, často diskutovaným tématem. Jak je patrné z grafu č. 3, Národní fronta jednoznačně nemůže být označovaná za single issue politickou stranu, tedy stranu, která svou politiku staví jen na jednom tématu. V porovnání s výsledky analýzy jiných stran lze vidět určité vyrovnané výsledky ve velkém množství kategorií a je tedy obtížné určit, které kategorie charakterizují politiku Národní fronty nejvíce. Pokud se zaměříme na výrazně vyšší hodnoty, tak můžeme vybrat tři nejvíce zastoupené kategorie. Těmito kategoriemi jsou 601 nacionalismus (pozitivní), 605 zákon a pořádek a 603 tradiční morálka. Analýza je postavena na zkoumání volebních programů strany z let 2002, 2007 a 2012.

Všechny tři jmenované kategorie se objevují i u ostatních zkoumaných subjektů a zároveň odpovídají teoretickým definicím krajně pravicové ideologie, přesto je v tomto konkrétním případě zajímavá relativně nízká hodnota kategorie 608 multikulturalismus (negativní), což je kategorie, která spadá do podobné skupiny a u ostatních zkoumaných stran je její hodnota mnohonásobně vyšší. Za vysvětlení lze považovat to, že politika, prezentovaná současnou předsedkyní strany Marii Le Pen, se snaží vyhýbat jakýmkoliv xenofobním heslům, za které byl její otec v minulosti silně kritizován. Mnohem více se její vystupování orientuje na téma nacionalismu a privilegií francouzského národa, což ve výsledku má stejnou hodnotu, přesto tato politika nepodléhá tak silné kritice ze strany médií a obyvatel. Další kategorie s vyššími hodnotami share lze charakterizovat jako typická témata pro francouzskou politiku. Těmito kategoriemi jsou: 703 zemědělství, 504 welfare stát (pozitivní) a 104 vztahy k armádě (pozitivní). Stejně jako u ostatních stran, i u Národní fronty je relativně vysoká hodnota v kategorii 501 environmentalismus. Jednak se dá tuto hodnota považovat za vysokou vzhledem ke vztahu Francie k zemědělství a hospodářské vyspělosti, na druhou stranu to může být způsob, jak zaujmout co nejvíce voličů zejména z řad mladých lidí, pro které jsou postmateriální hodnoty častým tématem. Hodnota v kategorii 110 vztah k EU (negativní) dokazuje, že i Národní fronta vystupuje proti členství v evropských institucích a odmítá politiku Evropské unie.

Graf č. 3 – Obsahová analýza volebních programů strany Národní fronta

Zdroj: Manifesto Research Group

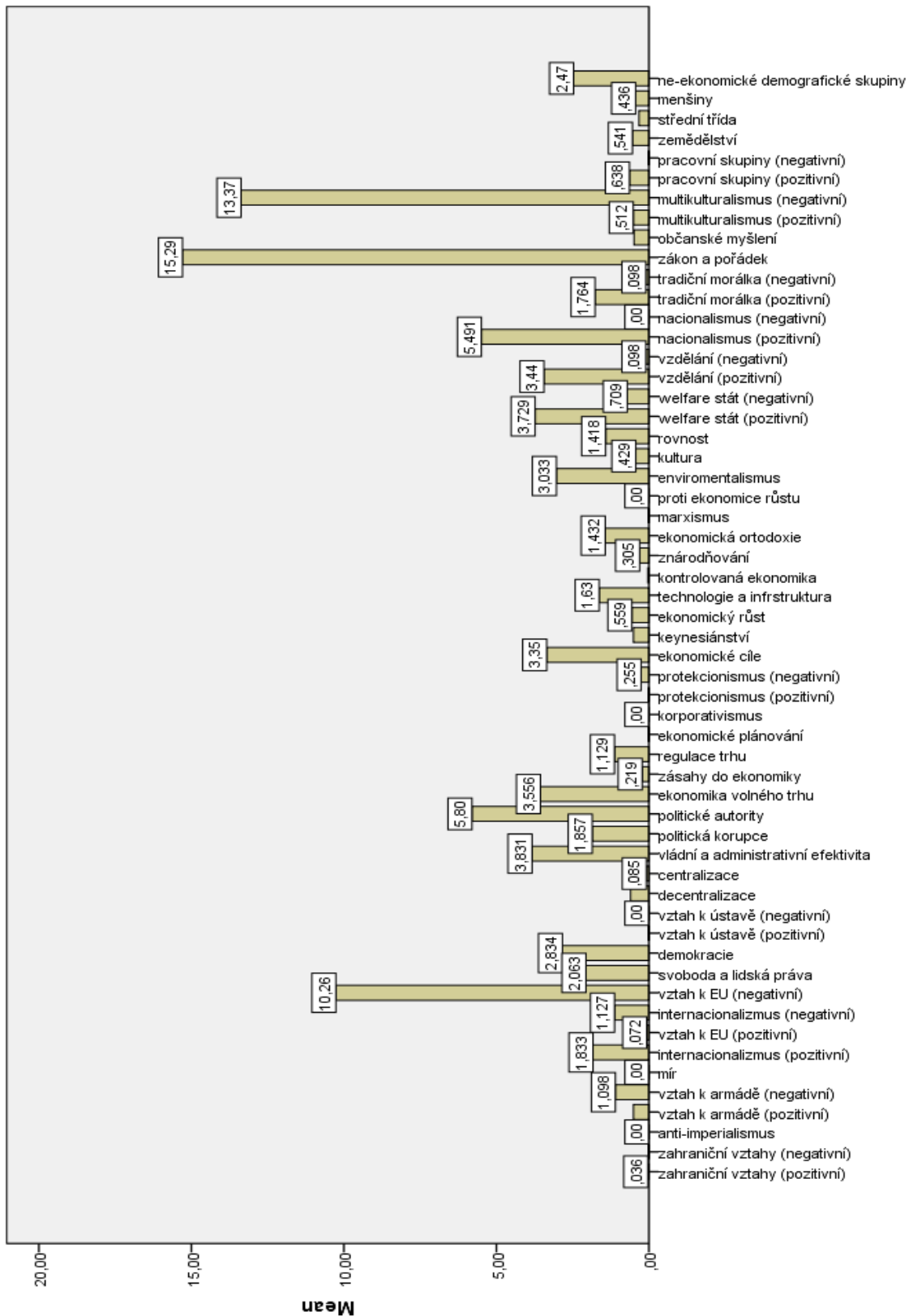
Zpracování: Vlastní

6.4. Obsahová analýza volebních programů strany Strana pro svobodu

Nizozemská Strana pro svobodu je nejmladší ze zkoumaných stran, přesto má za sebou již řadu politických úspěchů, které z ní momentálně činí jednu z nejpopulárnějších nizozemských politických stran. Analýza zkoumá volební programy Strany pro svobodu z let 2006, 2010 a 2012. Za nejvýznamněji zastoupené kategorie hesel jde jednoznačně považovat kategorie 605 zákon a pořádek a 608 multikulturalismus (negativní), které souvisí s definicí krajně pravicové ideologie a dále to jsou 110 vztah k EU (negativní), 305 politické autority a 601 nacionalismus (pozitivní). Hodnoty jsou názorně vyobrazeny na grafu č. 4.

Právě u Strany pro svobodu lze spatřit markantní rozdíl mezi hodnotami v kategoriích týkajících se otázek negativního pohledu na multikulturní společnost a s tím spojených požadavků na sílu zákona a kontroly jeho dodržování na jedné straně a ostatními kategoriemi na straně druhé (vyjma kategorie o negativním vztahu k EU). Tento fakt vypovídá o tom, že většina programu strany se orientuje na protiimigrační politiku. Jak již bylo v práci dříve uvedeno, Strana pro svobodu se vymezuje zejména proti islámskému náboženství a xenofobní výstupy jejího lídra stojí často na hraně demokratických principů. Z tohoto pohledu by šlo tuto stranu považovat za single issue populistickou stranu, která se sice věnuje i jiným politickým tématům, ale pouze okrajově. Jedním z témat, které lze ještě považovat za primární pro program strany je její negativní vztah k Evropské unii. Strana pro svobodu odmítá členství v Evropské unii a rovněž se odmítá účastnit politik, které tato instituce zaštiťuje, například politika jednotné evropské měny, proti které bylo na impuls strany v Nizozemsku vedeno referendum.

Graf č. 4 – Obsahová analýza volebních programů strany Strana pro svobodu

Zdroj: Manifesto Research Group

Zpracování: Vlastní

7. Vymezení společného programového rámce pro krajně pravicové strany v západní Evropě

V předcházející části práce jsem se věnoval analýze volebních programů politických stran, které byly pro výzkum vybrány na základě určených kritérií, tak aby se jednalo o reprezentativní vzorky pro naplnění cíle práce. Na základě analýz jednotlivých případů se částečně potvrdil předpoklad, že krajně pravicové strany v západní Evropě operují s volebními programy, které jsou si podobné ve více bodech a je tedy nepochybné, že strany vycházejí z ideologie, která se dá v tomto případě charakterizovat jako krajně pravicová ideologie. Hlavním cílem práce je odpověď na výzkumnou otázku: „Které hlavní rysy lze identifikovat jako společné pro politiku krajně pravicových stran v západní Evropě?“ Za tímto účelem je v následující kapitole provedena analýza, která na základě sjednocení a zprůměrování hodnot předchozích analýz určí, které kategorie hesel jsou nejčastější společně pro všechny vybrané strany. Výsledky této analýzy jsou znázorněny v grafu č. 5.

Na základě výsledků analýzy lze definovat pět určujících kategorií hesel, jejichž hodnota share, je vyšší než 5. Těmito kategoriemi jsou:

605 zákon a pořádek – s průměrnou hodnotou share 11,76

608 multikulturalismus (negativní) – s průměrnou hodnotou share 8,651

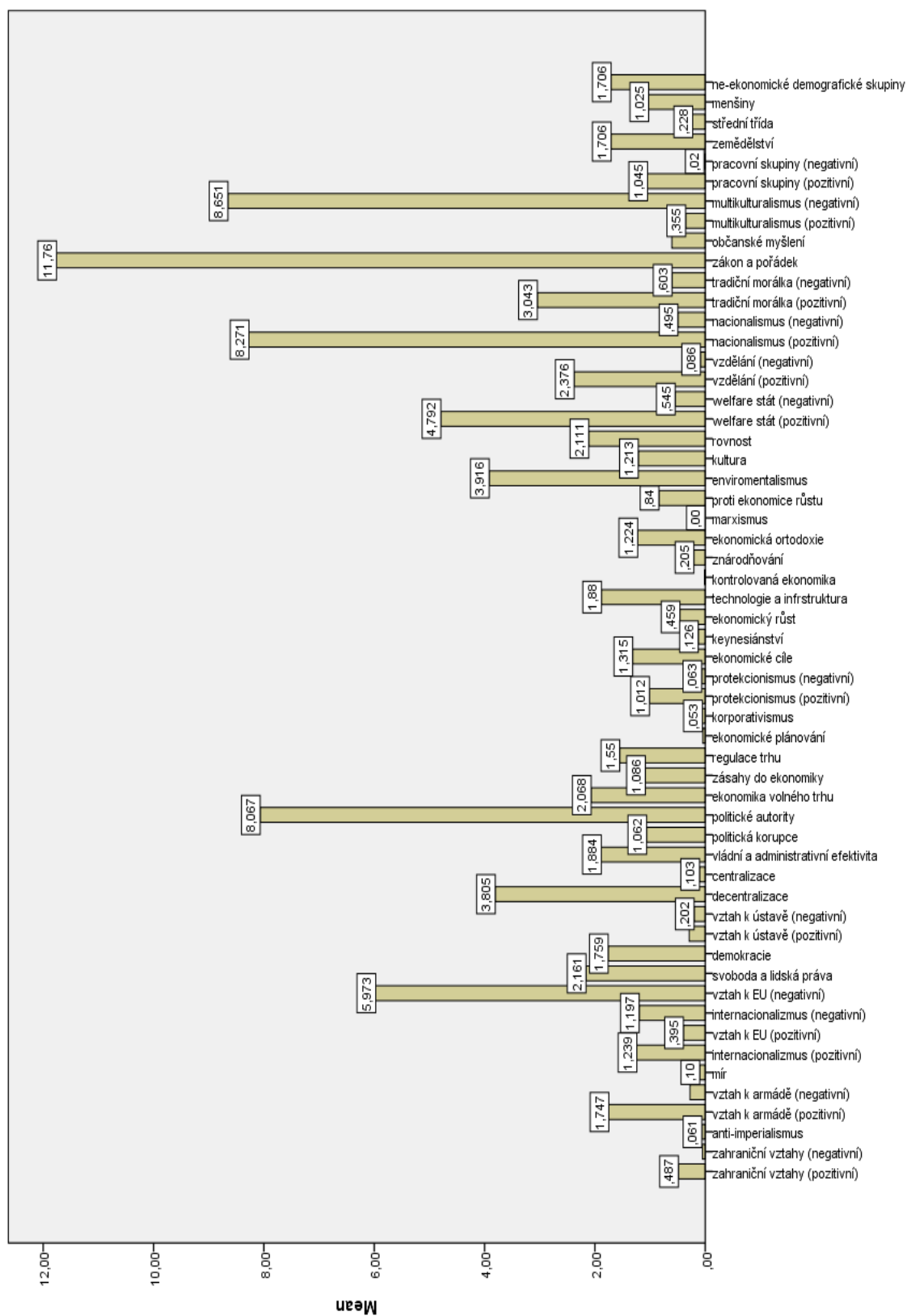
601 nacionalismus (pozitivní) – s průměrnou hodnotou share 8,271

305 politické autority – s průměrnou hodnotou share 8,067

110 vztah k EU (negativní) – s průměrnou hodnotou share 5,973

Za kategorie s relativně vysokými hodnotami share lze považovat také 504 welfare stát (pozitivní) a 501 enviromentalismus.

Graf č. 5 – Sjednocená obsahová analýza volebních programů vybraných

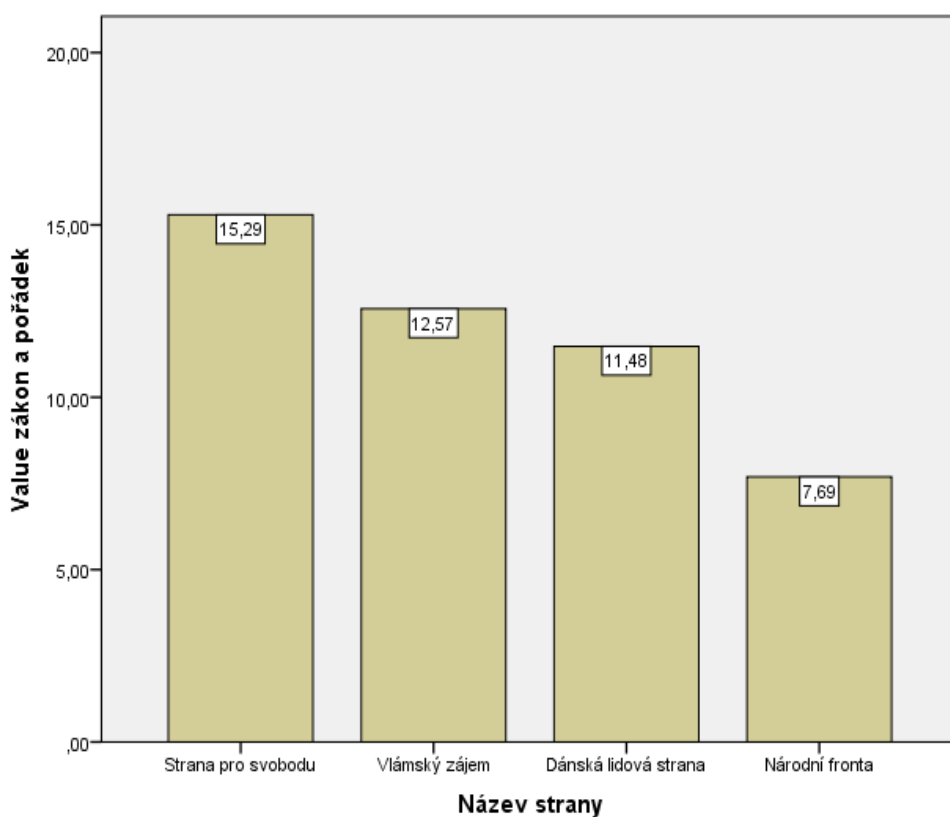

Zdroj: Manifesto Research Group

Zpracování: Vlastní

Na základě předchozí analýzy se podařilo určit pět nejvýraznějších kategorií hesel, respektive bodů, které mohou definovat rysy krajně pravicových stran v západní Evropě a tím pomoci nalézt odpověď na hlavní výzkumnou otázku: „Jaké hlavní rysy lze identifikovat jako společné pro politiku krajně pravicových stran v západní Evropě?“ V následující části je však nutné ověřit, zda se vybrané kategorie objevují v programech více politických stran a zda jsou výsledná data vhodná pro zobecnění. Za tímto účelem jsou komparovány hodnoty share všech zkoumaných stran v jednotlivých kategoriích. Tyto hodnoty jsou zobrazeny na grafech č. 6 – 10.

Graf č. 6 – Průměrné hodnoty share u vybraných zemí v kategorii 605 zákon a pořádek

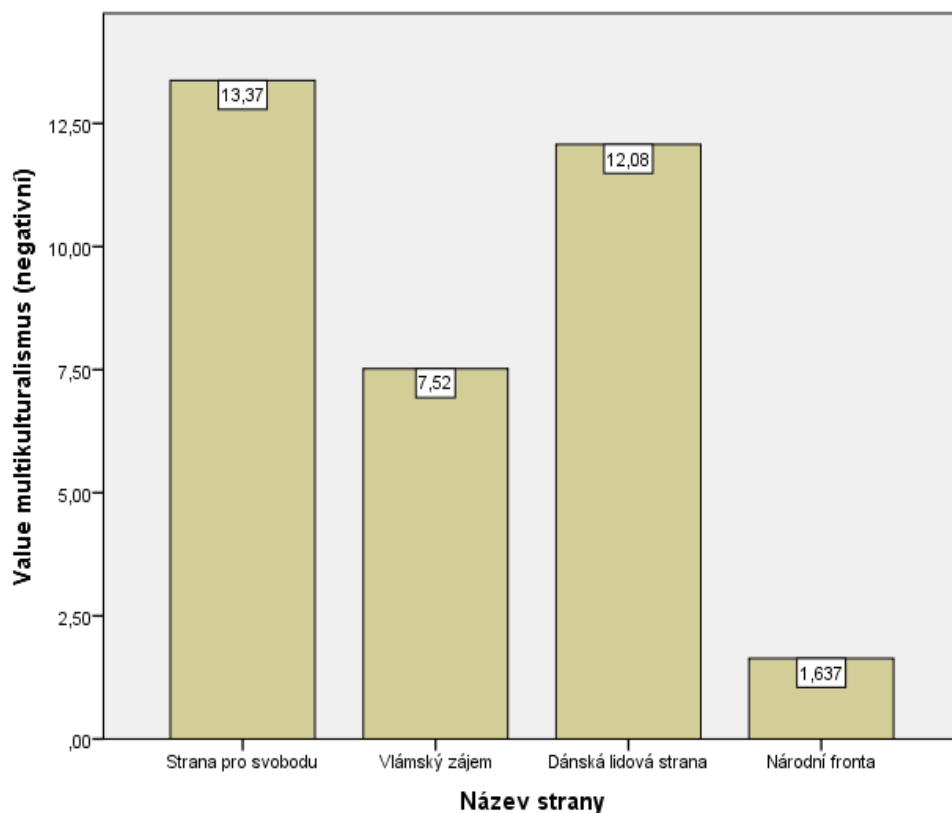

Zdroj: Manifesto Research Group

Zpracování: Vlastní

Hodnoty share v kategorii 605 zákon a pořádek u jednotlivých stran se výrazně liší, přesto lze ve všech případech hodnotu považovat za dostatečně vysokou (vyšší než 5), aby se dala označit za jeden z hlavních bodů politiky strany. Zákon a pořádek lze tedy považovat za rys společný pro politiku všech zkoumaných stran a může být zobecňován jako základní rys krajně pravicového politického programu.

Graf č. 7 – Průměrné hodnoty share u vybraných zemí v kategorii 608 multikulturalismus (negativní)

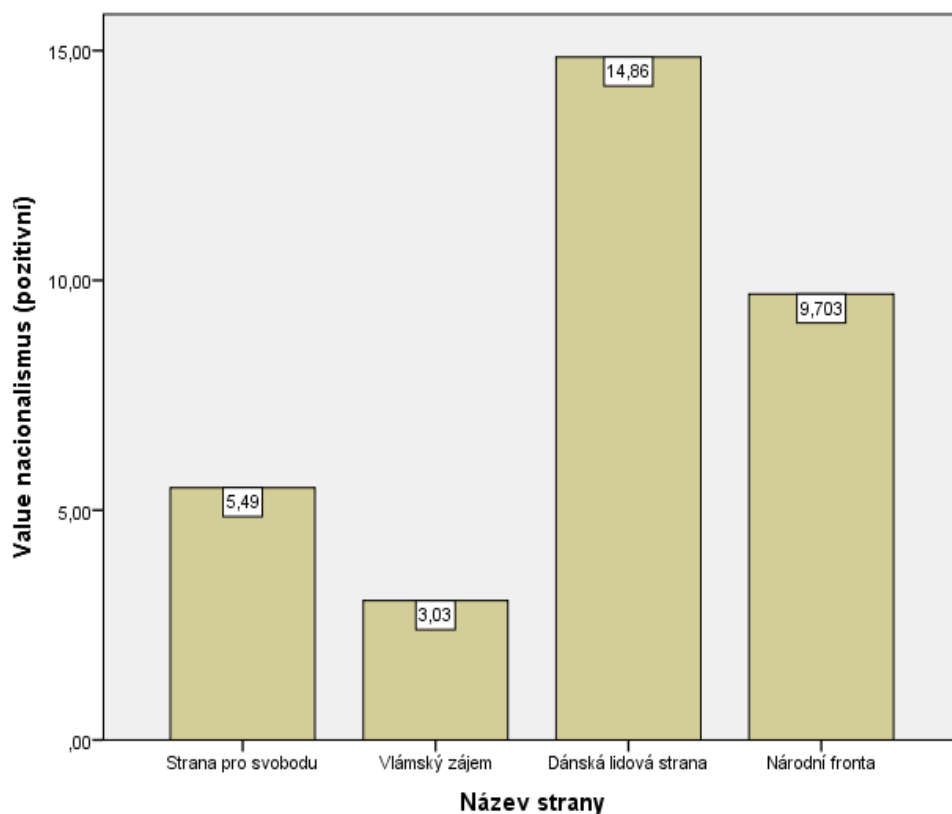

Zdroj: Manifesto Research Group

Zpracování: Vlastní

Na grafu č. 7 lze sledovat hodnoty share v kategorii 608 multikulturalismus (negativní). Hodnoty lze ve třech případech považovat za vysoké (vyšší než 5), pouze v případě Národní fronty je hodnota nižší. Při bližším rozboru této kategorie lze určit, že do této kategorie spadají zejména hesla týkající se negativního postoji k imigraci, nenávisti k cizím kulturám a další xenofobní hesla. Národní fronta se takovým heslům ve svém programu vyhýbá, přesto její reálnou politiku lze na základě předchozích textů považovat za silně protiimigrační. I přes nízkou hodnotu v případě jedné zkoumané strany je možné kategorii považovat za relevantní pro určení společných rysů pro krajně pravicové strany.

Graf č. 8 – Průměrné hodnoty share u vybraných zemí v kategorii 601 nacionalismus (pozitivní)

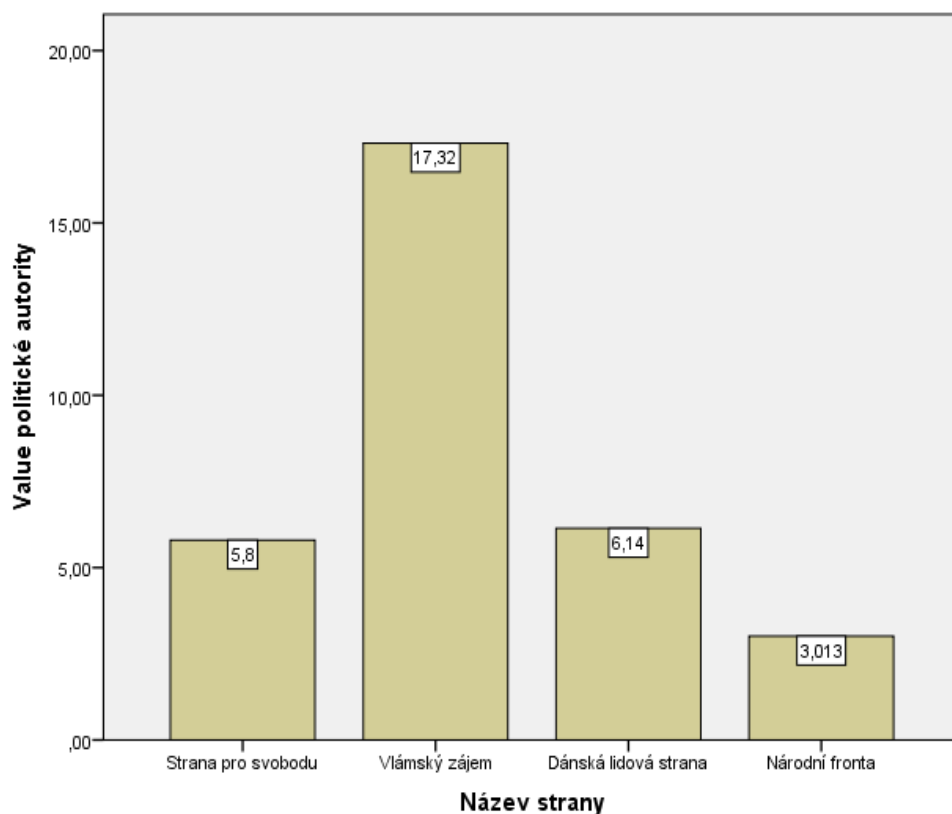

Zdroj: Manifesto Research Group

Zpracování: Vlastní

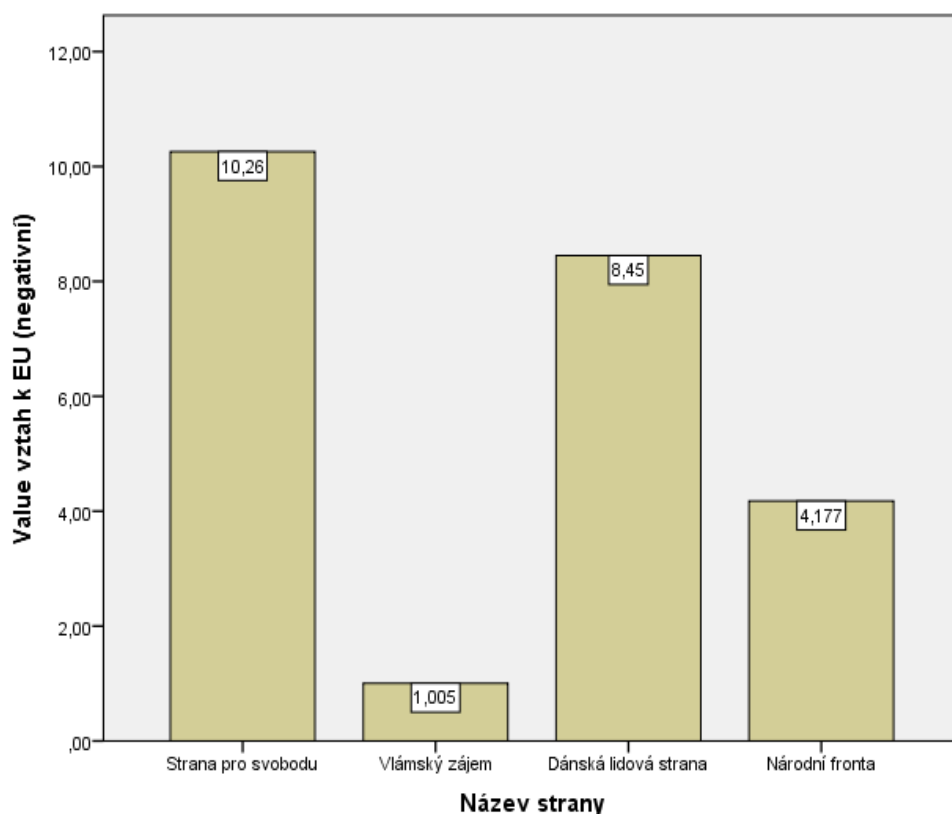
Hodnoty v kategorii 601 nacionalismus (pozitivní) se u vybraných stran silně liší, zatímco v případě Dánské lidové strany se jedná o kategorii s nejvyšší hodnou, v případě strany Vlámský zájem je hodnota nízká, nikoli však zanedbatelná. Jak již bylo zmíněno v kapitole zabývající se obsahovou analýzou volebního programu strany Vlámský zájem, je pravděpodobně, že kategorie týkající se pozitivního přístupu k nacionalismu se prolíná s kategorií s hesly o decentralismu, který je ústředním tématem této strany. Přes tuto výjimku je hodnota share u ostatních stran dostatečně vysoká (vyšší než 5), aby rysy nacionalismu mohly být definovány jako další bod společný pro krajně pravicové strany v západní Evropě.

Graf č. 9 – Průměrné hodnoty share u vybraných zemí v kategorii 305 politické autority

Mezi hodnotami share v kategorii 305 politické autority lze spatřovat marginální rozdíl u strany Vlámský zájem a ostatních zkoumaných stran. Právě vysoká hodnota v případě jedné strany může značně zkreslovat celkový průměr, přesto i v dalších dvou případech je hodnota vysoká (vyšší než 5) a kategorii lze považovat za určující. Požadavky na silnou úlohu politických autorit ve státě tak lze určit jako jeden z rysů programu krajně pravicových stran v západní Evropě.

Graf č. 10 – Průměrné hodnoty share u vybraných zemí v kategorii 110 vztah k EU (negativní)

Kategorie 110 vztah k EU (negativní) se objevuje u všech zkoumaných stran. Zatímco u Strany pro svobodu a Dánské lidové strany lze negativní přístup k Evropské Unii považovat za jeden z hlavních bodů volebního programu, u strany Národní fronta je hodnota sice vysoká, ale srovnatelná s hodnotami v jiných kategoriích, které nebyly vyhodnoceny jako kategorie relevantní pro výzkum. V případě strany Vlámský zájem je hodnota minimální a nelze ji definovat jako významnou část politického programu strany. Negativní postoj k Evropské unii tak lze definovat jako rys, který může vycházet z krajně pravicové ideologie, přesto jej nelze určit jako primární součást definice politiky vybraných stran.

Výzkumem se podařilo určit čtyři hlavní rysy politických programů krajně pravicových stran a tím i zodpovědět na dílčí výzkumnou otázku práce: „Lze identifikovat společné rysy pro vybrané vzorky krajně pravicových stran v Západní Evropě?“

Na základě zobecnění výsledků tohoto výzkumu a s ohledem na relevantnost zkoumaných případů, by bylo možné definovat obecný rámec typický, pro volební programy krajně pravicových politických stran v západní Evropě. Přesto je třeba brát v potaz limity použité metody a pro zobecnění by byla potřeba dílčího výzkumu. Společnými rysy jsou: princip nacionalismu, odmítání multikulturalismu, silná úloha vlády ve státě a důraz na zákon a pořádek. Dalšími rysy společnými pro tyto strany mohou být: negativní postoj k Evropské unii, důraz na sociální zabezpečení a podpora enviromentalismu.

Vzhledem k znalosti dřívějších prací teoretiků zabývajících se ideologií krajní pravice, lze nejlépe najít spojitost výsledků práce s prací politologa Case Mudde který, jak již bylo uvedeno, mluví ve svém díle *The Ideology of the Extreme Right* o teorii krajně pravicové ideologie, která obsahuje čtyři základní rysy: nacionalismus, xenofobie, víra v zákon a pořádek a program šovinistického sociálního zabezpečení.

Rysy xenofobie lze najít v programových heslech týkajících se negativního přístupu k multikulturalismu, kdy strany často vystupují proti imigraci, cizím etnickým a náboženským skupinám a míšení různorodých kultur ve státě. Hesla odkazující na program šovinistického sociálního zabezpečení, lze ztotožňovat s propagací welfare státu a souvisejícího sociálního zabezpečení. Zároveň lze v tomto bodě najít prvky populismu, o kterém ve svém pozdějším díle Mudde také hovoří jako o základním rysu moderní krajně pravicové ideologie.

Zajímavým zjištěním výzkumu je fakt, že vybrané politické strany často ve svých volebních programech propagují myšlenky enviromentalismu, bylo by však hodné dalšího výzkumu zkoumat, nakolik je tato politika hodnotná a na kolik se jedná pouze o populistická hesla. Pokud budeme zkoumat další koncepce, kterými se zabývá první kategorie práce, lze odůvodnit i četnost hesel týkajících se požadavků na silnou úlohu politických autorit. Silnou úlohu vlády a autorit jako základní rys krajně pravicové ideologie uvádí ve svém pozdějším díle *Populist Radical Parties in Europe* Mudde, a zejména pak Elisabeth Carter v díle *The Extreme Right in Western Europe: Succes or Failure*.

Za dílčí rys krajní pravice v západní Evropě, o kterém teoretici nehovoří, lze jmenovat negativní vztah k Evropské Unii. Jak výzkum potvrzuje, jedná se o častý rys u více zkoumaných stran. Strany většinou ve svém programu proti členství v Evropské unii vystupují,

zejména kvůli nesouhlasu s politikou vedenou touto nadnárodní institucí a samotným faktem, že se jedná o narušení státní suverenity.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo identifikovat ideologické jádro společné pro současné krajně pravicové strany na území západní Evropy. Metoda, která byla v práci použita, pracovala s komparací dat vycházejících z kvantitativní obsahové analýzy z databáze projektu Manifesto Project. Předpokladem pro tuto práci byl fakt, že politické strany, jež jsou pro svou prezentaci označovány jako krajně pravicové, sdílí společné hodnoty, vycházející z krajně pravicové ideologie a tyto hodnoty prezentují v podobě volebních programů. Na základě stanovení kritérií sběru dat byly vybrány čtyři reprezentativní politické strany, jejichž volební programy byly v práci zkoumány a následně analyzovány. Tyto strany jsou Vlámský zájem, Dánská lidová strana, Národní fronta a Strana pro svobodu.

Na základě vyhodnocení získaných dat se v kapitole 6 podařilo definovat hlavní body programu všech vybraných politických subjektů a tím získat možný ideologický rámec, ze kterého politika dané strany vychází, přestože zkoumané strany působí v různých státech, jejich historie je často odlišná a jejich zájmy se mohou lišit. Již v této části se podařilo dokázat, že základní body volebních programů těchto stran se často shodují a je tedy možné dále zkoumat, nakolik je tento předpokládaný jev zřetelný při vzájemné komparaci. V následující kapitole byla data sloučena a byl z nich vytvořen průměr, který stanovil, které body volebních programů se mezi všemi stranami objevují nejčastěji. Bylo tedy možné je definovat jako základní rysy krajně pravicových stran v oblasti západní Evropy.

V práci se postupně podařilo odpovědět na všechny stanovené výzkumné otázky a tím naplnit její hlavní cíl. Na výzkumnou otázku: „Lze identifikovat společné rysy pro vybrané vzorky krajně pravicových stran v Západní Evropě“ se dá odpovědět kladně, jelikož byly stanoveny body programu, které se objevují u více vybraných stran častěji a lze je považovat za primární rysy politiky prezentované krajně pravicovými stranami. Těmito rysy jsou princip nacionalismu, odmítání multikulturalismu, silná úloha vlády ve státě a důraz na zákon a pořádek. Dalšími rysy, které výzkum ukázal, jsou negativní postoj k Evropské unii, důraz na sociální zabezpečení a podpora enviromentalismu, tyto body se nedají považovat za primární zájmy stran krajní pravice, ale je důležité zmínit, že jsou v programech některých stran často prezentovány, čili jsou i součástí jejich politiky. Tímto výčtem se podařilo zodpovědět hlavní výzkumnou otázku práce, tedy „Jaké hlavní rysy lze identifikovat jako společné pro politiku krajně pravicových stran v západní Evropě?“

Za účelem zodpovězení poslední dílčí otázky: „Které rysy prezentovány ve volebních programech krajně pravicových stran v západní Evropě lze považovat za typické pro krajní pravici?“ byly výsledky výzkumu srovnány s koncepty autorů zabývajících se ideologií krajní pravice. Pět z určených bodů (princip nacionalismu, odmítání multikulturalismu, silná úloha vlády ve státě a důraz na zákon a pořádek a důraz na sociální zabezpečení) lze identifikovat s teorií Case Muddeho a Elisabeth Carter, kteří rovněž o těchto bodech mluví jako o základních rysech krajně pravicové ideologie. Zatímco negativní postoj stran k Evropské unii a podpora enviromentalismu se v konceptech citovaných autorů neobjevovaly a je tedy otázkou, zda jsou tyto principy pro krajně pravicové nové a na kolik se jedná pouze o projevy populismu.

Práce primárně čerpala z databáze Manifesto Project, která poskytla veškerá data pro hlavní výzkumnou část. Text dále operoval s dostupnou literaturou autorů, kteří se zabývají krajně pravicovou ideologií a poznatky z jejich zkoumání byly v práci několikrát použity, ať už pro stanovení výzkumného rámce, nebo pro komparaci jejich teorií s výsledky výzkumu. Dostupná literatura byla pro účel práce dostačující, přesto je při čerpání z těchto zdrojů nutné vzít v potaz, že téma zkoumání krajní pravice je stále aktuální a její poslední vývoj není dostatečně prozkoumán. Za nejvýraznější problém při sběru dat a informací považuji fakt, že samotným politickým stranám se věnuje minimum odborné literatury a při sběru dat bylo nutné operovat primárně s odbornými články, s texty publikovanými v médiích a s weby samotných stran.

Teorie krajní pravice a krajně pravicové ideologie je oblast, která je vhodná pro další výzkum. S využitím výsledků této práce by bylo možné práci rozšířit na širší geografickou oblast, nebo zkoumat rozdíly mezi jednotlivými krajně pravicovými stranami a tím vytvořit typologii, která se vykytuje i v práci jiných autorů. Téma krajní pravice je v současnosti velmi aktuálním tématem, především v souvislosti se současnou situací v Evropě, kdy krajně pravicové politická uskupení získávají na popularitě. Další výzkum této problematiky by mohl přinést poznatky využitelné jak v politické teorii, tak v praxi.

Literatura a prameny

Beyme, Klaus von. 1985. *Political Parties in Western Democracies*. New York: Mc Graw Hill.

Betz, Hans-Georg. 2004. *Exclusionary Populism in Western Europe in the 1990s and Beyond: A Threat to Democracy and Civil Rights?*. Geneva: UNRISD

„Belgium parliamentary elections.“ *European Election Database*, (online). Dostupné z: http://www.nsd.uib.no/european_election_database/country/belgium/ (13. 11. 2015)

Budge, Ian, Michael, Laver. 1986. „Policy, Ideology and Party Distance: Analysis of Election Programmes in 19 Democracies.“ *Legislative Studies Quarterly* 11 (4), 607–617. Dostupné z: www.jstor.org (16. 11. 2015)

Carter, Elisabeth L. 2005. *The extreme right in Western Europe: success or failure?*. New York: Distributed exclusively in the USA by Palgrave

Beyme, Klaus von. 2013. *Right-wing Extremism in Western Europe*. London: Routledge.

Davies, Peter. 2012. *The National Front in France: Ideology, Discourse and Power*. London: Routledge.

„Denmark parliamentary elections“ *European Election Database*, (online). Dostupné z: http://www.nsd.uib.no/european_election_database/country/denmark/ (15. 11. 2015)

Dočekalová, Pavla. 2002. „Dánská lidová strana“ *Socioweb* 2008 (4). Dostupné z <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=328&lst=117/>

„Results of the 2014 European Elections“ *European Parliament*, (online). Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/en/country-results-be-2014.html>> (13. 11. 2015)

Ignazi, Piero. 2003. *Extreme right parties in Western Europe*. Expanded & updated ed. Oxford: Oxford University Press

Loobuyck, Patrick, Jakobs, Dirk. 2010 „Nationalism, multiculturalism and integration policy in Belgium and Flanders“ *Canadian Journal of Social Research* 2 (3): 29–40

Manifesto Research Group. Manifesto Project Dataset (version 2015a). (online). Dostupné z: <<https://manifestoproject.wzb.eu/datasets>> (1. 11. 2015)

Mudde, Cas. 2000. *The Ideology of the Extreme Right*. Manchester: Manchester University Press.

Mudde, Cas. 2007. *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Mudde, Cas. 2014. "The Far Right and the European Elections" *Current History* 113 (761): 98-103.

Mareš, Miroslav: 2003. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Barrister &Principal: Brno.

„Netherlands parliamentary elections“ *European Election Database* (online). Dostupné z: <http://www.nsd.uib.no/european_election_database/country/netherlands/> (15. 11. 2015)

„Před 60 lety vypukla alžírská válka“ *Reflex*, 31. 10. 2014 (online). Dostupné z: <<http://www.reflex.cz/clanek/historie/60014/pred-60-lety-vypukla-alzirska-valka.html>> (2. 4. 2015)

„Surge for Dutch anti-Islam Freedom Party“ *BBC*, 10. 6. 2010 (online). Dostupné z: <<http://www.bbc.com/news/10271153>> (17. 11. 2015)

„The manifesto of the Vlams Belang“ *The Flemish Republic*, (online). Dostupné z: <<http://www.flemishrepublic.org/4/>> (13. 11. 2015)

„The Party Program of the Danish People's Party“ *Forside*, (online). Dostupné z: <http://www.danskfolkeparti.dk/The_Party_Program_of_the_Danish_Peoples_Party> (15. 11. 2015)

„V Dánsku uspěli pravicoví populisté“ *Český rozhlas*, 19. 6. 2014 (online). Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/_zprava/adam-cerny-v-dansku-uspeli-pravicovi-populiste--1503762> (15. 11. 2015)

Vossen, Koen „Populism in the Netherlands after Fortuyn. 2010 „Rita Verdonk and Geert Wilders Compared“ *Perspectives on European Politics and Society* 11 (1): 22–38

Wincock, Michael. 1998. *Historie extrémní pravice ve Francii*. Praha: Academia.

Přílohy

Příloha číslo 1: Výpis kódovaných kategorií v databázi Party Manifesto

- Skupina 1: Externí vztahy
 - 101 zahraniční vztahy (pozitivní) – pozitivní přístup ke spolupráci s jinými státy
 - 102 zahraniční vztahy (negativní) – negativní přístup k zahraniční spolupráci
 - 103 antiimperialismus – negativa kontroly jiných států, podpora dekolonizace
 - 104 vztahy k armádě (pozitivní) – potřeba silné armády, modernizace armády
 - 105 vztahy k armádě (negativní) – odmítání války, potřeba odzbrojení, pacifismus
 - 106 mír – potřeba udržování míru a řešení konfliktů diplomaticky
 - 107 internacionalismus (pozitivní) – podpora mezinárodní spolupráce (na mezistátní úrovni)
 - 108 vztah k EU (pozitivní) – podpora organizace Evropské unie
 - 109 Internacionalizmus (negativní) – negativní vztah k mezinárodní spolupráci, národní nezávislost je prioritní
 - 110 vztah k EU (negativní) – negativní postoj k organizaci Evropské Unie
- Skupina 2 : Svoboda a Demokracie
 - 201 svoboda a lidská práva – potřeba dodržování základních lidských práv a svobod
 - 202 demokracie – demokracie jako jediná forma vlády (přímá i reprezentativní)
 - 203 vztah k ústavě (pozitivní) – dodržování ú a podpora udržení statusu quo ústavy
 - 204 vztah k ústavě (negativní) – volání po změně ústavy, či určitým jejím částem
- Skupina 3: politický systém
 - 301 decentralizace – podpora myšlenek decentralizace a federalizace
 - 302 centralizace – odmítání federativního modelu a rozhodování na nižších úrovních
 - 303 vládní a administrativní efektivita – potřeba zefektivnění administrativy a snížení nákladů na její fungování
 - 304 politická korupce – potřeba odstranění korupce v politice
 - 305 politické autority – potřeba silné vlády se silnou úlohou v rozhodovacím procesu
- Skupina 4: Ekonomie
 - 401 ekonomika volného trhu – podpora kapitalistického ekonomického modelu volného trhu, odmítání zásahů do ekonomiky
 - 402 zásahy do ekonomiky - podpora účelových zásahů do ekonomiky státu
 - 403 regulace trhu – podpora státem řízené ekonomiky
 - 404 ekonomické plánování – podpora dlouhodobého ekonomického plánování
 - 405 korporativismus – spolupráce vlády, kooperací a svazů
 - 406 protekcionismus (pozitivní) – podpora ochrany domácího trhu
 - 407 protekcionismus (negativní) – podpora jednotného volného trhu
 - 408 ekonomické cíle – ekonomické cíle a zmínky o nich
 - 409 keynesiánství – podpora keynesiánské ekonomické teorie a její aplikace
 - 410 ekonomický růst – potřeba podpory ekonomického růstu ve státě
 - 411 technologie a infrastruktura - potřeba modernizace technologií a infrastruktury, s tím spojené vědy a výzkumu
 - 412 kontrolovaná ekonomika – kontrola ekonomiky vládou (ovlivňování cen, minimální mzda)
 - 413 znárodňování – státní vlastnictví statků a služeb

- 414 ekonomická ortodoxie – silná orientace státu na ekonomiku, spojena s její podporou a monitorováním
- 415 marxismus – podpora myšlenek marxistické ekonomie
- 416 proti ekonomice růstu – odmítání myšlenek, že veškerý růst je dobrý pro růst ekonomiky

- Skupina 5: Welfare a kvalita života
 - 501 environmentalismus – podpora politiky ochrany přírody
 - 502 kultura – podpora rozvoje a investic do kultury a kulturních institucí
 - 503 rovnost – podpora sociální rovnosti a odstranění bariér mezi sociálními skupinami
 - 504 welfare stát (pozitivní) – podpora myšlenek sociálního státu a nákladů na sociální podporu
 - 505 welfare stát (negativní) – potřeba omezení nákladů na sociální politiku státu
 - 506 vzdělání (pozitivní) – podpora rozvoje vzdělání
 - 507 vzdělání (negativní) – omezení výdajů na vzdělání

- Skupina 6: Společnost
 - 601 nacionalismus (pozitivní) – odkazy na národ, jeho historii a tradice
 - 602 nacionalismus (negativní) – negativní postoj k nacionalistickému myšlení
 - 603 tradiční morálka (pozitivní) – odkazy na morálku vycházející z tradičních a náboženských hodnot
 - 604 tradiční morálka (negativní) – odmítání tradičních a náboženských hodnot
 - 605 zákon a pořádek – podpora striktního dodržování a zákonů a odpovědnosti státu za kontrolu
 - 606 občanské myšlení - občanské uvědomení a tím spojené projevy solidarity vůči společnosti
 - 607 multikulturalismus (pozitivní) - podpora myšlenek kulturní a etnické diverzity národa
 - 608 multikulturalismus (negativní) – podpora myšlenek kulturní homogenity a odmítání cizích kultur

- Skupina 7: Společenské skupiny
 - 701 pracovní skupiny (pozitivní) – podpora pracovníků a dělnické třídy, zaměření na pracovní právo a jiné
 - 702 pracovní skupiny (negativní) – vyjádření nepodpory k pracovním organizacím
 - 703 zemědělství – podpora zemědělství a pracovníků v zemědělství
 - 704 střední třída – podpora střední třídy
 - 705 menšiny – podpora sociálních menšin (z demografického pohledu)
 - 706 ne-ekonomické demografické skupiny – podpora ne-ekonomických demografických skupin (ženy, studenti a jiné)

Zdroj: Manifesto Research Group

Zpracování: Vlastní

Abstrakt

Práce se věnuje teorii krajní pravice a krajně pravicové ideologie. Na vybraném vzorku politických stran v západní Evropě zkoumá, jaké jsou základní rysy krajně pravicové politiky, na základě rozborů jejich volebních programů. Práce se dále věnuje teoriím autorů zabývajících se krajně pravicovou ideologií a tyto teorie porovnává s výsledky vlastního výzkumu. Pro analýzu volebních programů politických stran jsou použita data obsažená v databázi Manifesto Project. Na základě komparace hesel použitých ve vybraných volebních programech je určen programový rámec daných politických stran. Politické strany, kterým se práce věnuje, jsou Vlámský Zájem, Dánská lidová strana, Národní fronta a Strana pro svobodu. V práci jsou použity teorie Case Mudde, Elisabeth Carter, Pierra Ignazi, Miroslava Mareše a jiných.

Abstract

This thesis is devoted to the theory of extreme right parties and extreme right ideology. On the selected sample of the western European parties examines what are the basic features of the extreme right politics, based on analysis of their election programs. The thesis works with the theories of authors dealing with extreme right ideology and compares these theories with the results of the own research. For the analysis of election programs of political parties are being used data contained in the database Manifesto Project. Based on the comparison of words used in selected electoral programs is defined programming framework of the political parties. Political parties, which the thesis is devoted to are the Flemish Interest, the Danish People's Party, the National Front and the Freedom Party. The paper use the theories of Case Mudde, Elisabeth Carter, Pierre Ignazi, Miroslav Mares and others.